

CABLE för regnbågsfamiljer?

En utredning av regnbågsfamiljers stödbehov och deras intresse för CABLE-grupper inom församlingen

Alexandra Ekström

Lina Enkvist

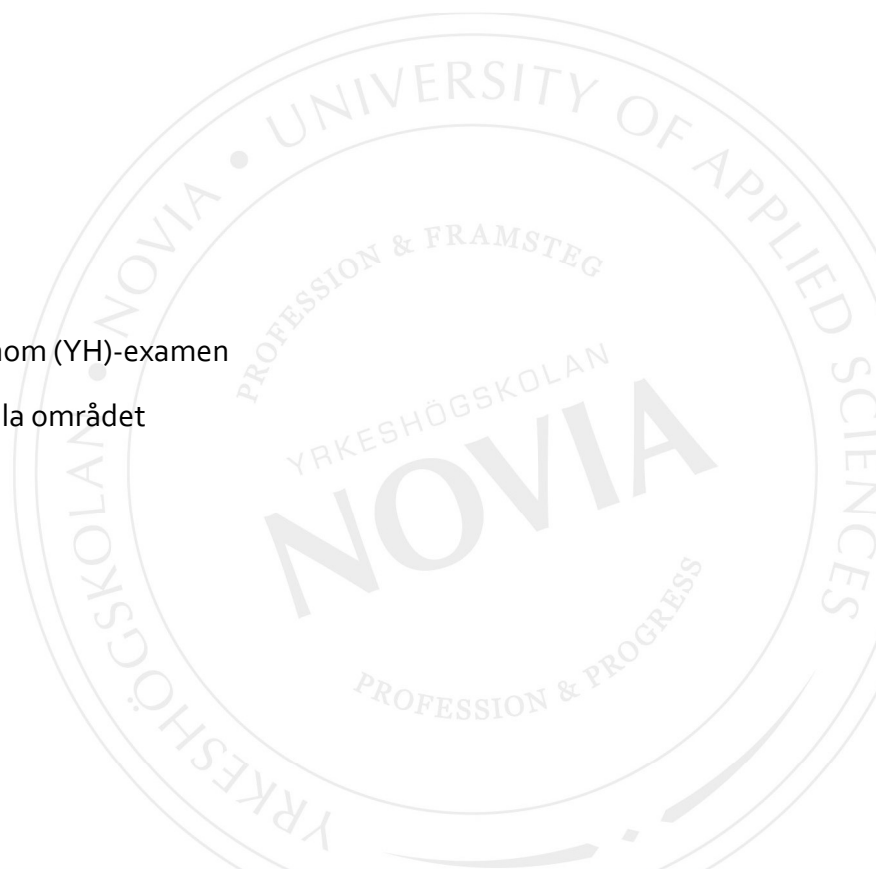
Hanna Sjöholm

Ida Smedlund

Examensarbete för socionom (YH)-examen

Utbildningen för det sociala området

Åbo 2017

EXAMENSARBETE

Författare: Ekström Alexandra, Enkvist Lina, Sjöholm Hanna, Smedlund Ida

Utbildning och ort: Socionom, Åbo

Handledare: Johanna Wikgren-Roelofs

Titel: CABLE för regnbågsfamiljer? – En utredning av regnbågsfamiljers stödbehov och deras intresse för CABLE-grupper inom församlingen

---

Datum 8.5.2017

Sidantal 64

Bilagor 4

Abstrakt

Detta examensarbete behandlar CABLE-metoden och regnbågsfamiljer. Arbetet har sin grund i projektet "Där nöden är störst - diakoni på svenska" och är ett samarbete mellan Yrkeshögskolan Novia och Matteus församling i Helsingfors.

Arbetets syfte är att utreda regnbågsfamiljers stödbehov och om CABLE-metoden kunde vara en länk mellan regnbågsfamiljer och de evangelisk-lutherska församlingarnas verksamhet. Frågeställningarna är: Vilka utmaningar stöter regnbågsfamiljer på i vardagen? Hurdana resurser har de? Vad har regnbågsfamiljer för behov av stöd? Vad har regnbågsfamiljer för inställning till kyrkan? Datainsamlingsmetoden som använts är samtalsintervjuer med personer som lever i regnbågsfamiljer och som analysmetod användes temaanalys.

I resultatet framkommer att respondenterna inte upplever några stora utmaningar på grund av att de lever i en regnbågsfamilj. Människor förstår ibland inte hur deras familjekonstellation ser ut, men de anser inte att de stött på mycket fördomar. Trots detta kan man ändå urskilja ett behov av stöd, främst i form av grupper eller andra sätt att möta människor som har en liknande livssituation. Eftersom samhället ännu inte ger lika rättigheter åt HBTIQ-personer i alla frågor, kunde CABLE vara en givande metod, eftersom man här får möjlighet att tillsammans fundera ut och jobba mot en positiv förändring. Ett möjligt användningsområde är att människor i regnbågsfamiljer och anställda inom de evangelisk-lutherska församlingarna skulle delta i samma CABLE-grupp och på så vis utveckla relationen och samarbetet till varandra.

Språk: Svenska

Nyckelord: CABLE, empowerment, samhällsarbete, regnbågsfamiljer, HBTIQ, evangelisk-lutherska kyrkan

---

OPINNÄYTETYÖ

Tekijät: Ekström Alexandra, Enkvist Lina, Sjöholm Hanna, Smedlund Ida

Koulutus ja paikkakunta: Sosionomi, Turku

Ohjaaja: Johanna Wikgren-Roelofs

Nimike: CABLE sateenkaariperheille? – Selvitys sateenkaariperheiden tuen tarpeesta ja heidän kiinnostuksesta CABLE-ryhmiä kohtaan seurakunnan toiminnan puitteissa

---

Päivämäärä 8.5.2017

Sivumäärä 64

Liitteet 4

Tiivistelmä

Tämä opinnäytetyö käsittelee CABLE-menetelmää sekä sateenkaariperheitä. Työn taustalla on hanke ”Missä hätä on suurin – diakoniaa ruotsiksi”, joka on toteutettu yhteistyössä AMK Novian ja helsinkiläisen Matteuksen seurakunnan kanssa.

Työn tavoitteena on selvittää sateenkaariperheiden tuen tarpeita, sekä voisiko CABLE-menetelmä toimia linkkinä sateenkaariperheiden ja evankelisluterilaisen kirkon välillä. Kysymyksenasettelut ovat seuraavat: Mitä haasteita sateenkaariperheet kohtaavat arjessaan? Minkälaisia voimavaroja ja tuen tarpeita perheillä on? Minkälainen suhtautuminen sateenkaariperheillä on kirkkoa kohtaan?

Aineistonhankintamenetelmänä on käytetty keskusteluhaastattelua, jota varten on haastateltu ihmisiä, jotka elävät sateenkaariperheissä. Haastattelut on analysoitu teemoittelua apuna käyttäen.

Tuloksista käy ilmi, että haastateltavat eivät koe suuria haasteita arjessaan sen johdosta, että he elävät sateenkaariperheessä. Haastateltavat eivät myöskään koe kohtaavansa ennakkoluuloja, vaikkakin muiden ihmisten on toisinaan vaikea ymmärtää heidän perhemuotoaan. Tuloksista voi kuitenkin havaita, että haastateltavilta löytyy tuen tarpeita. Tukea kaivataan pääasiassa ryhmätoiminnan muodossa tai muina tapoina tavata ihmisiä, jotka elävät samankaltaisessa elämäntilanteessa. Koska HBTIQ-yksilöillä ei vielä ole samoja oikeuksia yhteiskunnassa, voidaan johtopäätöksenä todeta, että CABLE voisi toimia luonteensa vuoksi antoisana lähestymistapana tässä kohderyhmässä. CABLE-menetelmän ydinajatuksena on, että osallistujat yhdessä keksivät ratkaisuja ja työskentelevät kohti positiivista muutosta. Yksi hyödyntämistapa menetelmälle olisi, että sateenkaariperheet ja seurakuntien työntekijät yhdessä osallistuisivat CABLE-ryhmätoimintaan ja tällä tavalla kehittäisivät suhdettaan sekä yhteistyötä välillään.

Kieli: Ruotsi

Avainsanat: CABLE, voimaantuminen, yhteistyö, sateenkaariperheet, HBTIQ, evankelisluterilainen kirkko

---

BACHELOR'S THESIS

Author: Ekström Alexandra, Enkvist Lina, Sjöholm Hanna, Smedlund Ida

Degree Programme: Bachelor of Social Services, Turku

Supervisor: Johanna Wikgren-Roelofs

Title: CABLE for LGBTQ families? - a study in LGBTQ families and their need of support and interest in CABLE- groups within the Lutheran Church

---

Date 8.5.2017

Number of pages 64

Appendices 4

Abstract

This thesis will discuss the CABLE-method and its possible use regarding LGBTQ families. The thesis has its foundation in the project "Where the need is the biggest - Diaconia in Swedish" and is a collaboration between Novia University of Applied Sciences and the Matteus parish in Helsinki.

The purpose of this thesis is to investigate the need of support for LGBTQ families and if the CABLE-method could function as a link between LGBTQ families and the Lutheran church. The research questions are as follow: What challenges do LGBTQ families encounter in their everyday life? What resources do they have? What kind of support are they in need of? What attitudes do LGBTQ families and LGBTQ individuals have towards the Lutheran church? We used verbal interviews with individuals living in LGBTQ families as our method of collecting data. As our method of analysis, we used theme analysis.

In our work, we found that the respondents do not experience any major challenges or difficulties due to them living in a LGBTQ family. At times, people may have difficulties comprehending what their family constellations look like, but the respondents do not consider themselves to have encountered any severe prejudice. Though, a need for support could still be distinguished, mainly in form of support groups, or other ways to meet other people leading similar lives.

Since society does not yet offer equal rights for LGBTQ individuals in all aspects, the CABLE-method could be successful as individuals may work together to reach a positive change. A possible scenario would be to have people from LGBTQ families and employees of the Lutheran church participate in the same CABLE-group and in that that develop their relationships with each other.

Language: Swedish

Key words: CABLE, empowerment, community development work, LGBTQ, LGBTQ families, Lutheran church,

---

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Syfte och frågeställningar.....	2
1.2	Litteraturöversikt och arbetets struktur	3
2	Regnbågsfamiljer.....	5
2.1	Vad är en regnbågsfamilj?.....	5
2.2	Situationen då och nu	6
2.3	Regnbågsfamiljer och kyrklig vigsel	8
2.4	Barn i regnbågsfamiljer	9
2.5	Var kan regnbågsfamiljer få stöd?	10
3	CABLE	11
3.1	Empowerment.....	12
3.2	Förändring på individ- och samhällsnivå	14
3.3	En empowermentorienterad metod.....	14
3.3.1	Identitetsarbete.....	16
3.3.2	Observation av den bestämda miljön	16
3.3.3	Social analys och temaarbete	17
3.3.4	Omorientering och aktivitet.....	17
4	Metodpresentation	18
4.1	Målgruppspresentation	18
4.2	Samtalsintervju som datainsamlingsmetod.....	19
4.3	Intervjuguiden.....	20
4.4	Tematisk analys som analysmetod.....	21
4.4.1	Att förbereda analysen	22
4.4.2	Tematisk analys.....	23
4.4.3	Analysprocessen	24
4.5	Forskningsetik.....	26
5	Resultat	28
5.1	Utmaningar, fördomar och bemötande	29
5.2	Resurser hos regnbågsfamiljer	31
5.3	Stöd	33
5.4	Förhållandet till kyrkan	35
6	Diskussion	37
7	Kritisk granskning.....	42
7.1	Validitet.....	42
7.2	Reliabilitet.....	44
7.3	Etik.....	44

7.4	Intervjuerna.....	45
7.5	Utvärdering av arbetsprocessen	46
	Källförteckning	48

Bilageförteckning

Bilaga 1	Forskningsförfrågan på svenska
Bilaga 2	Forskningsförfrågan på finska
Bilaga 3	Intervjuguide
Bilaga 4	Analysplan

1 Inledning

“När samkönade par vänder sig till prästerna hoppas jag på följande svar: tyvärr kan vi inte enligt nuvarande kyrkolag erbjuda en kyrklig vigsel. Däremot kan vi tillsammans planera en ceremoni som väldigt långt kan påminna om en välsignelse av ett bröllop”. biskop Björn Vikström (Sjöholm, 2017).

“Om något skulle hända mig mellan det att jag fött vårt barn och adoptionsprocessen är klar så skulle min fru inte ha någon rätt till barnet fastän vi är gifta och har gemensamma barn från tidigare, och vårt barn skulle inte ha någon juridisk rätt till sin andra förälder.” (Norrena, 2017).

“‘Du kommer att bli en bra pappa’ har jag fått höra stora delar av mitt liv. Eller egentligen stora delar av min ungdom. Den frasen har jag inte hört en enda gång sedan jag kom ut ur skåpet.” (Granqvist, 2017).

Citaten ovan är tagna från artiklar, som tar upp exempel på utmaningar som HBTIQ-personer kan stöta på i sin vardag. Homosexuella personer får ännu idag inte gifta sig i kyrkan i Finland, trots att den jämlika äktenskapslagen blev verklighet i mars 2017. Med “kyrkan” menas i detta arbete den evangelisk-lutherska kyrkan och dess församlingar i Finland. Ett kvinnligt par som ingått äktenskap eller registrerat partnerskap räknas inte båda som juridiska föräldrar, om den ena parten bär barnet, förrän de genomgått en intern adoption, vilken sker först efter barnets födsel. HBTIQ-personers rättigheter har varit på agendan i samhället under en längre tid och sedan medborgarinitiativet om en jämlik äktenskapslag gick igenom har debatterna och diskussionerna intensifierats. Detta är ett mycket stort framsteg mot ett mera jämlikt Finland. Men det är ingen hemlighet att personer som tillhör en könsminoritet eller sexuell minoritet oftare stöter på fördomar och dåligt bemötande i samhället, exempelvis från kyrkan, statliga instanser eller människorna i ens näromgivning.

Detta examensarbete är skrivet av fyra socionomstuderande vid Yrkeshögskolan Novia, varav två valt stigen för barnträdgårdslära behörighet. Arbetet har sin grund i projektet ”Där nöden är störst – diakoni på svenska” och är ett externfinansierat forsknings- och utvecklingsprojekt som förverkligas under åren 2016 – 2018 i samarbete mellan Yrkeshögskolan Novia och Matteus församling i Helsingfors. Inom projektet provar man ut CABLE-metoden, som innebär att människor i utsatta situationer, arbetar för en förändring tillsammans med sakkunniga.

Vi har valt att göra ett arbete som kombinerar CABLE-metoden och regnbågsfamiljer, där vi undersöker om och hur CABLE kunde användas med regnbågsfamiljer inom ramen för de evangelisk-lutherska församlingarnas verksamhet.

Begreppet CABLE står för Community Action Based Learning for Empowerment och är en empowermentorienterad metod, som kan användas med grupper som består av människor med någon slags gemensam nämnare. Med gemensam nämnare menas till exempel en gemensam utmaning eller ett problem som man vill arbeta med eller förändra tillsammans (till exempel inom en arbetsgemenskap eller ett bostadsområde). Det kan också vara frågan om att man befinner sig i en liknande livssituation (till exempel regnbågsfamiljer eller ensamstående föräldrar). Med empowermentorienterad menas att man inom CABLE arbetar resursförstärkande, det vill säga att hitta sina styrkor och lära sig att använda dem. Målet i en CABLE-grupp är att nå en sorts positiv förändring, vilken deltagarna i gruppen tillsammans ska jobba mot och hitta vägen till. Förändringen kan ske såväl på individuell som samhällsnivå. (Näkki & Sayed, 2015, 132–135, 137-138).

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med examensarbetet är att utreda behovet av stöd för regnbågsfamiljer och om CABLE skulle kunna fungera som en länk mellan regnbågsfamiljer och kyrkan. I början av arbetet finns en tanke om att personer som lever i regnbågsfamiljer stöter på fördomar och utmaningar på grund av den normbrytande familjekonstellationen. Detta är även orsaken till varför kombinationen av just denna familjetyp och CABLE-metoden valts som grund för arbetet. För att få en djupare förståelse för syftet och svar på hypotesen har följande frågeställningar använts: Vilka utmaningar stöter regnbågsfamiljer på i vardagen? Hurdana resurser har de? Vad har regnbågsfamiljer för behov av stöd? Vad har regnbågsfamiljer och HBTIQ-personer för inställning till kyrkan?

Att ta reda på behovet av stöd för regnbågsfamiljer och vilka sorts utmaningar de kan stöta på i vardagen ligger som grund för att utreda om CABLE-metoden kunde vara ett möjligt stöd för dem. Men eftersom CABLE ännu i dagens läge bara används inom olika församlingar i Finland (på svenska endast i Matteus församling), växte intresset att undersöka hur personer i regnbågsfamiljer förhåller sig till kyrkan och om CABLE skulle kunna fungera som en länk mellan dessa två parter. Tanken är att man med hjälp av CABLE-metoden skulle ha en chans att påverka och skapa nya uppfattningar och kunskap hos deltagarna i gruppen.

Som tidigare nämnts består CABLE-gruppen oftast av personer med en eller flera gemensamma nämnare, i detta fall då regnbågsfamiljer. Man kan även bjuda in andra parter att delta i CABLE-gruppen, vilket i detta fall skulle kunna utgöra präster, diakoner eller andra människor inom församlingen och kyrkan.

För att få svar på frågeställningarna har litteratur studerats och intervjuer med personer som lever i regnbågsfamiljer gjorts, totalt har fem personer intervjuats. Begreppet regnbågsfamilj rymmer en stor variation av familjekonstellationer och detta har utnyttjats genom att intervjua personer från olika typer av regnbågsfamiljer. Intervjuerna har ägt rum vid tre olika tillfällen, den första intervjun bestod av ett samkönat kvinnopar, den andra bestod av ett par där den ena parten genomgått en könskorrigering och den tredje intervjudeltagaren var en man som lever i en klöverfamilj. Klöverfamilj eller flerföräldrafamilj innebär att två eller flera personer som inte lever i en parrelation har kommit överens om att dela ett föräldraskap. Till exempel ett homosexuellt manligt par som tillsammans med en kvinna eller ett lesbiskt par bildar familj och där alla parter är inblandade i föräldraskapet och barnets uppfostran. Dock kan ett barn ha endast två juridiska föräldrar i Finland, vilket innebär att alla föräldrarna, enligt lag, inte kan vara vårdnadshavare. (Davidsson & Juslin, 2016, 68; Bäck-Wiklund & Johansson, 2012, 139).

1.2 Litteraturöversikt och arbetets struktur

För arbetet har litteratur i form av böcker, vetenskapliga artiklar och pålitliga internetsidor använts. När man söker efter litteratur är det viktigt att man utvecklar en sökstrategi för att uppnå sökfärdigheter, vilka för skribenterna underlättar att hitta relevanta källor och teman för sitt arbete. (Bell, 2006, 83). Hart påstår (enligt Bell, 2006, 99) att det är viktigt med en litteraturgenomgång eftersom det utan den är svårt att få någon förståelse för det tema skribenterna valt. Då man gör en litteraturgenomgång bevisar man att man besitter kunskap om det ämne man valt, men även om tidigare forskning som gjorts.

Litteratur har samlats in från flertalet olika bibliotek på olika ställen i Finland. För att öka tillförlitligheten för arbetet har även vetenskapliga artiklar använts. För att hitta vetenskapliga artiklar har olika databaser som till exempel EBSCO utnyttjats. Vid artikelsökningarna i EBSCO har en del avgränsningar gjorts, såsom begränsat sökningarna till fulltext, e-tidskrifter och baserat på publiceringsår. Abstrakten på flera artiklar har lästs igenom för att på så sätt avgöra om artikeln är relevant för examensarbetet. Detta eftersom en litteratursökning är väldigt tidskrävande och det inte finns tillräckligt med tid till att läsa

igenom allt material som hittas. Därför är det även viktigt att specificera och noggrant bestämma sökorden så att man kan undvika irrelevanta träffar. (Bell, 2006, 88–91). Sökord relaterade till CABLE och regnbågsfamiljer har använts, till exempel “community development work”, “yhteisötyö”, “social work”, “yhteisövalmennus”, “regnbågsfamilj”, “HBTIQ” och “familj”.

Något som upptäcktes redan från början var att det var en stor utmaning att hitta litteratur om själva CABLE-metoden, vilket är förstaeligt eftersom metoden fortfarande är rätt så obekant i Finland. Detta ledde till att sökningen och sökorden fick utökas. För att få tag i tillräckligt med källor blev det nödvändigt att även använda sökord som empowerment, förändring och samhällsarbete. Tanken bakom detta var att CABLE-metoden bygger på dessa begrepp samt deras definitioner och därför går att relatera till metoden och dess syfte. Enligt Bell (2006, 90) kan det vara bra att försöka med alternativa sökord, ifall man inte får fram något användbart material med de sökord man använt sig av tidigare.

Vad gäller regnbågsfamiljer och litteratur som berör ämnet, var det betydligt enklare att hitta tillräckliga källor. Därför har tyngdpunkten legat på att hitta både bra och relativt nya källor, också med tanke på att det är ett ämne där både lagstiftningen och tematiken har ändrat en hel del under den senaste tiden. Här gällde det i stället att begränsa sig till litteratur som verkligen var relevant för arbetet och dess syfte.

Litteraturen och materialet som använts har granskats kritiskt för att på så sätt försäkra sig om att det är tillförlitligt. Att kritiskt granska innebär att man måste kritisera och studera olika utgångspunkter och antaganden, jämföra olika resultat som olika forskare har kommit fram till och helt enkelt göra en bedömning av hur relevant och tillförlitlig litteraturen är. (Bell, 2006, 99–100).

Eftersom arbetet behandlar två olika ämnen behövs en teoretisk bakgrund till båda och för att göra arbetet så lättöverskådligt som möjligt har de delats upp i två skilda kapitel. I dessa tas upp det som hittats och behandlats i litteraturöversikten och det som ansetts vara relevant för arbetet. Sedan följer ett metodpresentationskapitel där de valda metoderna för datainsamling och analys beskrivs samt forskningsetik och en djupare beskrivning av målgruppen. Resultatet av analysen redovisas i ett eget kapitel, för att sedan knyts ihop med den teoretiska referensramen i ett diskussionskapitel, genom att binda samman de tre olika delarna arbetet består av; den teoretiska referensramen rörande regnbågsfamiljer, den teoretiska referensramen rörande CABLE-metoden och den studie som genomförts i form

av intervjuer. Till sist granskas arbetet kritiskt, frågeställningarna besvaras och arbetets syfte diskuteras.

2 Regnbågsfamiljer

“Familj” är ett väldigt svårdefinierat begrepp. Om man ser tillbaka till början av 1900-talet, var familjebegreppet betydligt enklare - man syftade på det som idag kallas för “kärnfamilj”. Med kärnfamilj menas den traditionella familjen; mamma, pappa och deras gemensamma barn (Pulma, 1991, 44, 84; Roman, 2004, 12). När man idag pratar om “familj” kan det betyda allt från ensamstående föräldrar och regnbågsfamiljer till familjer med flyktingbakgrund. Detta gör att familjebegreppet blir väldigt brett och på så sätt är det svårt att ge en klar definition. Även i litteraturen om den moderna familjens utveckling och familjesociologi är det svårt att urskilja en enhetlig förklaring. Synen på familjen och familjebegreppet har även ändrats genom tiden. Kort kan begreppet förklaras ungefär så att en familj är en social konstruktion, bestående av två eller flera personer som har någorlunda samma mål och värderingar och som har som avsikt att hålla ihop. (Roman, 2004, 12–14; Pulma, 1991, 83–84). Något som alla dock tycks enas om, är att man inte kan prata om “familj” i en entydig mening. Alla har en subjektiv uppfattning av begreppet, vilken styrs av våra egna personliga relationer och erfarenheter. (Bäck-Wiklund & Johansson, 2012, 139).

Trots att man börjat inse att begreppet familj kan ha många olika betydelser, finns det kvar en viss inställning som menar att kärnfamiljen är det normala och övriga familjetyper är det som ses som annorlunda. Mamma-pappa-barn konstellationen ses i stort sett som det ideala och allt som avviker från det här kan ses som normbrytande och till och med problematiskt (Davidsson & Juslin, 2016, 34). Denna åsikt om “det problematiska” normbrytandet bottnar ofta i okunskap och brist på erfarenheter av till exempel samkönade par och deras familjesituation. (Röda korset, u.å.).

2.1 Vad är en regnbågsfamilj?

Begreppet regnbågsfamilj används för att beskriva barnfamiljer som inte anses vara en traditionell kärnfamilj och där föräldrarna har en HBTIQ-identitet. HBTIQ är en förkortning av homosexuell, bisexuell, transpersoner, interkönade och queer. HBTIQ är ett växande begrepp som även rymmer andra typer av normbrytande könsuttryck, könsidentiteter och sexuell läggning. (Alanko, 2013).

Regnbågsfamiljer kan, precis som andra typer av familjer, se ut på olika sätt och det kan vara svårt att kategorisera dem. Detta eftersom regnbågsfamiljer kan bestå av olika familjekonstellationer, till exempel adoptiv- och fosterföräldrar, ensamstående föräldrar eller samkönade par med barn. Familjer som består av samkönade par kan även de se ut på olika sätt. (Bäck-Wiklund & Johansson, 2012, 139). I dagens läge finns det möjlighet för ensamma kvinnor och lesbiska par till "assisterad befruktning" i form av insemination eller IVF (in vitro-fertilisering eller provrörsbefruktning) och även adoption inom familjen. Lagen om assisterad befruktning (2006/1237) för lesbiska par trädde i kraft år 2007 i Finland och år 2009 blev det enligt lag även möjligt att genomgå en intern adoption om paret ingått ett registrerat partnerskap (Seta ry, 2015). Dock är denna process både lång och kostsam. Heterosexuella par har möjlighet att tre gånger använda den offentliga hälsovårdens tjänster för assisterad befruktning och på så sätt få gratis hjälp till att bli gravid, men denna möjlighet finns inte för ensamstående kvinnor eller kvinnliga par. (Jämsä, 2008, 137-138). För homosexuella män är familjebildandet ännu svårare. I Finland genomförs inte surrogatmödraskap, som innebär att en kvinna genomgår en graviditet och förlossning för ett annat par, vilket betyder att den person som buri barnet inte blir barnets förälder. Efter att den jämlika äktenskapslagen (1929/234) trädde i kraft blev det enligt adoptionslagen (2012/22) möjligt för samkönade par att genomgå gemensam adoption (9§). Detta är i praktiken nästintill omöjligt, eftersom de flesta givarländerna inte prioriterar homosexuella par. De möjligheter som finns är att söka sig utomlands för att använda sig av en surrogatmamma, bli fosterföräldrar eller att tillsammans med en kvinna eller ett lesbiskt par bilda klöverfamilj. (Davidsson & Juslin, 2016, 68; Bäck-Wiklund & Johansson, 2012, 139).

2.2 Situationen då och nu

Under en lång tid har HBTIQ-personer kämpat för att få ett allt mer jämlikt samhälle och för att få samma rättigheter som heterosexuella. Även om man i dagens läge har kommit en bra bit på vägen finns det mycket som ännu bör förbättras för att få det så jämlikt som möjligt. Om man blickar tillbaka i tiden kan man se att det har skett en stor utveckling. Till exempel ansågs homosexualitet vara kriminellt ända fram till år 1971, då homosexualitet avkriminaliserades, men det var fortfarande straffbart att "uppmuntra till homosexualitet". Dessutom ansågs det vara en sjukdom ända fram till år 1981, då det ströks ur sjukdomsklassificeringsregistret. Under 1990-talet tillkommer förbud mot diskriminering på grund av sexuell läggning i diskrimineringslagen och förbudet mot uppmuntrande av homosexualitet tas bort. (Seta ry, 2015).

Från år 2000 framåt sker en rad betydande ändringar och framsteg i regnbågs-Finland. Bland annat lagen om registrerat partnerskap (950/2001) träder i kraft och lagen om likabehandling oberoende av sexuell läggning eller andra orsaker som berör den enskilde individen förnyas. Lagen om registrerat partnerskap innebar ett stort framsteg i regnbågs-Finland och bidrog till större jämställdhet mellan olika sorters parförhållanden och hade en stor symbolisk betydelse för personer som inte identifierar sig som en heterosexuell cisperson och deras ställning i samhället. Cisperson innebär en person som identifierar sig med sitt biologiska kön, som registrerats vid födseln, alltså inte en trans- eller intersexuell person (Regnbågsankan, u.å.). Vidare kommer en ny jämställdhetslag till, vilken även innehåller diskrimineringskydd för transpersoner. Assisterad befruktning blir möjligt för ensamma kvinnor och kvinnopar och några år senare blir även adoption inom familjen lagligt. Den senaste och kanske en av de mest betydande lagändringarna i HBTIQ-Finland ägde rum den 1 mars 2017 då den jämlika äktenskapslagen (1929/234) trädde i kraft. (Seta ry, 2015).

Eftersom äktenskapslagen nu ger samkönade par samma rättigheter att ingå äktenskap som heterosexuella par, upphävs möjligheten till att ingå registrerat partnerskap. De som tidigare ingått registrerat partnerskap kan dock ändra sitt förhållande till äktenskap genom att fylla i en blankett till magistraten. (Magistraterna, u.å.). Detta innebär en milstolpe för HBTIQ-personers ställning och rättigheter och ett ordentligt kliv mot jämställdhet i Finland. Dock är det ännu en lång väg kvar till jämställdhet. Aktuella frågor är huruvida samkönade par ska få gifta sig kyrkligt, transfrågor och det medborgarinitiativ som kallas moderskapslagen. (Granqvist, 2017).

Det huvudsakliga målet med moderskapslagen är att en kvinna i en homosexuell relation ska ha samma rättighet som mannen i det heterosexuella förhållandet att "bekräfta sitt föräldraskap", om båda parterna i förhållandet har varit med från början av processen av assisterad befruktning. I nuläget räknas kvinnorna inte som ett par när de besöker fertilitetskliniker och den parten som inte får fertilitetsbehandling ses inte som barnets andra förälder. Efter födseln är det möjligt att barnets andra, icke-biologiska, förälder adopterar det gemensamma barnet och först då räknas båda parterna som barnets föräldrar. Adoptionsprocessen är ofta många månader lång och kan kännas svår och till och med förolämpande för de nyblivna föräldrarna. Problematiskt med den nuvarande situationen är att om paret under graviditeten bestämmer sig för att gå skilda vägar, har barnet inte rätt att arva sin andra förälder. Om barnets biologiska mor dör innan adoptionen gått igenom, har barnet inte någon juridisk förälder. (Äitiyslaki, 2015).

2.3 Regnbågsfamiljer och kyrklig vigsel

Efter att den jämlika äktenskapslagen trädde i kraft har den evangelisk-lutherska kyrkan behövt ta upp detta till diskussion och ifrågasätta sina värderingar gällande äktenskapet. Enligt äktenskapslagen (16§) får kyrkliga samfund viga par, både heterosexuella och homosexuella, men de är inte skyldiga att göra det. Detta betyder i praktiken att kyrkorna och religionssamfundet har rätt att själva avgöra hurudan vigselpraxis de vill bedriva, vilket gör att de varit tvungna att ta någon sorts ställning till lagändringen och göra ett aktivt beslut om hur de i fortsättningen kommer att se på äktenskapet. I augusti 2016 hölls ett biskopsmöte om just den nya äktenskapslagen, där det till slut konstaterades att man inom den evangelisk-lutherska kyrkan kommer att behålla sin syn på att äktenskapet är mellan en man och en kvinna och därför kommer de inte att viga personer av samma kön. (Evangelisk-Lutherska kyrkan i Finland, 2016, 9-10).

Det betonas dock att alla är välkomna i kyrkan och all verksamhet som bedrivs av den, oberoende av sexuell läggning eller könsuttryck. Alla har ett människovärde och ingen ska exkluderas ur kyrkan på grund av att de lever i en samkönad parrelation och bildar familj inom denna. (Evangelisk-Lutherska kyrkan i Finland, 2016, 1-2). Detta kan kännas aningen motsägelsefullt, samtidigt som det går att förstå att äktenskapet bygger på en lång, historisk tradition.

Att kyrkan väljer att inte viga samkönade par leder till stora frågor i samhället. Trots att det inte är kyrkans mening, så leder beslutet till att personer med HBTIQ-identitet kan känna sig exkluderade ur kyrkan och att följa med debatten kring denna fråga kan kännas jobbigt. En enkät som gjorts av Svenska Yle, KSF Media, HSS Media, Nya Åland och Svensk Presstjänst för att undersöka prästernas inställning till kyrklig vigsel av homopar visar att i nuläget endast 6% kan tänka sig att viga samkönade par. Detta beror förstås mycket på att den nuvarande kyrkolagen säger nej och prästerna inte vill gå emot detta. Dock önskar hela 49% att man kunde ändra kyrkolagen så att vigsel för samkönade par kunde bli möjligt. Det finns alltså en positiv inställning till förändring, men det är ännu oklart om och när denna kommer att ske. (Gröhn & Lillkvist, 2017).

2.4 Barn i regnbågsfamiljer

I slutet av 1900-talet började man forska om barn i regnbågsfamiljer och forskningen grundade sig främst på fördomar mot homosexuella föräldrar. Man hade fördomar om att homosexuella föräldrar inte klarar av och kan hantera föräldraskapet och att de därmed inte kunde ge barnet den trygghet och den föräldra-barn-relation som det behöver. Man menade även att barnets sexuella och sociala utveckling förvrängs och att de har mer psykiska och socioemotionella svårigheter än andra barn. Dessa fördomar grundar sig mycket på att homosexualitet länge sågs som en sjukdom, vilket har lett till att man trodde att lesbiska kvinnor inte hade den “mentala styrkan” som behövs för att uppfostra och ge ett barn vad det behöver. Forskning som har gjorts på homosexuella föräldrars psykiska hälsa har visat att icke-heterosexuella personer inte har en sämre psykisk hälsa och är därför inte heller sämre föräldrar än heterosexuella personer. Det som dock har framkommit i undersökningar är att vardagen och olika överenskommelser fungerar bättre i samkönade förhållanden. (Jämsä, 2008, 74–76).

Bevisat är även att barn i regnbågsfamiljer utvecklas precis som barn till heterosexuella par. De utvecklar inte en osäker könsidentitet oftare än barn till heteroföräldrar och barnet utvecklas inte på “fel sätt” på grund av att det har två föräldrar av samma kön. En skillnad som kunnat upptäckas hos pojkar som växer upp med två mammor är att deras förmåga att uttrycka känslor är mera utvecklad än pojkar som fostrats av en kvinna och en man. Man har även varit intresserad av barnets sexuella utveckling och har tidigare trott att barn i regnbågsfamiljer utvecklar en HBTIQ-identitet. Det finns inte heller här någon forskning som visar på att detta skulle stämma, barnets sexuella utveckling hänger alltså inte på föräldrarnas sexuella läggning. Man kan även fråga sig varför det ses som en negativ följd att barn i regnbågsfamiljer inte blir heterosexuella. (Jämsä, 2008, 76–77).

Att barn i regnbågsfamiljer har mer psykiska problem på grund av föräldrarnas sexuella läggning och att det “fattas” något i föräldraskapet, är en ofta förekommande vanföreställning. Även på detta område visar forskning att barn till HBTIQ-föräldrar inte lider mer av psykiska problem än andra barn. Bos et. al. (2014) har gjort en studie om skillnader i ungas välmående och förälder-barn-relationen mellan ungdomar som växt upp med två lesbiska föräldrar och heteroföräldrar. Studien visar att det inte finns några skillnader i ungdomarnas psykiska hälsa och välbefinnande. De enda skillnader som framkom, mellan de undersökta ungdomarna, var att de som växt upp med två lesbiska föräldrar hade bättre självkänsla och mindre beteendeproblematik.

Däremot kan barn i regnbågsfamiljer stöta på fördomar och stigmatisering på grund av föräldrarnas sexuella orientering och det i sin tur kan leda till psykisk problematik, men även detta är mycket sällan förekommande. Dock kan man utifrån detta dra en parallell mellan samhällets syn på och bemötande av familjen och barnet och barnets psykiska välbefinnande. (Bos et. al, 2014; Jämsä, 2008, 78–80).

Ett barn i en regnbågsfamilj ser inte skillnad på sin egen familj och andra, heterosexuella familjer, innan barnet till exempel börjar på dagis, eller på annat sätt socialiseras utanför familjen. Det är då barnet märker att det är mamma-pappa-barn-familjen som är normen. Här spelar det mycket stor roll hur barnet och familjen bemöts på dagis, hur man pratar om familjebegreppet i allmänhet och hur de andra barnen reagerar på att barnet i fråga inte har en mamma och en pappa. Det är tyvärr vanligt att man inom till exempel skolvärlden eller hälsovården inte alla gånger lyckas bemöta en familj som bryter mot normen på ett bra sätt, vilket i sin tur kan påverka barnets egen syn på sin familj. (Gustavson & Schmitt, 2011).

2.5 Var kan regnbågsfamiljer få stöd?

Det finns en rad olika föreningar för HBTIQ-personer och regnbågsfamiljer, där man kan finna stöd och gemenskap, till exempel Seta rf, som kanske är den mest kända. Seta bildades år 1974 med syfte att jobba för att alla människor skall kunna leva ett normalt liv, att alla är likvärdiga och har samma rättigheter oberoende av sexuell läggning eller könsidentitet. Seta har 24 medlemsorganisationer som sträcker sig över hela Finland. Regnbågsankan rf tillhör en av medlemsorganisationerna, vars syfte var till en början att stödja människors frågor kring sexuell identitet och hjälpa dem att komma ut som homosexuell. Föreningen har vuxit mycket och finns nu till för alla inom svenskspråkiga Finland som tillhör en sexuell minoritet, könsminoritet eller för människor som är intresserade av frågor som rör dessa. Sateenkaariperheet ry (Regnbågsfamiljer rf) tillhör också en av Setas medlemsorganisationer, denna organisation finns till främst för regnbågsfamiljer och ordnar regelbundna träffar och familjeläger för dessa familjer samt fungerar som ett kontakt- och diskussionsforum. (Seta ry, 2015; Regnbågsankan, u.å.; Sateenkaariperheet ry, u.å.).

3 CABLE

CABLE-metoden, som man valde som namn till denna vuxenpedagogiska arbetsmetod, härstammar från Paulo Freires och Jürgen Habermas filosofier samt det holländska och engelska samhällsarbetet. Sedan långt tillbaka har man använt sig av samhällseliga metoder då man arbetat inom social- och hälsovården. Efter den lågkonjunktur som ägde rum på 1990-talet, blev behovet av nya samhällseliga arbetssätt allt större. Medborgarorganisationer och professionella organisationer har jobbat med olika former av just samhällsarbete. (Helsingin Diakonissalaitos, u.å.b).

CABLE metoden ses enligt Näkki och Sayed (2015, 134) som en befrämjare av samhällsarbete. CABLE har därmed en del samma verksamhetsprinciper som samhällsarbetet. Både inom CABLE metoden och samhällsarbetet strävar man efter att förebygga sociala problem, att utveckla lokala tjänster och att förstärka fullvärdigt medborgarskap. I arbetet är det viktigt att förbättra medborgarnas livsförhållanden på lokal nivå och att stödja delaktighet i vardagen. Samhällsarbetet och CABLE bygger på deltagarnas aktivitet och man tror på att människan har förmåga och vilja att utveckla sin näromgivning. Deltagarna i både samhällsarbetet och CABLE ses som experter i ärenden som gäller dem själva. Samhällsarbetet och likaså CABLE-metoden handlar egentligen om att utveckla samhället. Grundprincipen är att hjälpa grupper att hitta sina egna resurser och att använda färdigheter som kan förbättra deras egen livskvalitet. (Näkki & Sayed, 2015, 127–129, 132)

CABLE-metoden kom att användas allra först i Holland, redan under 1970–1980-talet. Detta för att rå på de svårigheter som diakoniarbetet då hade. De hade problem med att bemöta och känna till de behov som de dåvarande invånarna hade. De behövde en metod där såväl klienter som professionella var på samma nivå. (Nylands förbund, 2017). CABLE kom till Finland år 2005 och då var det Helsingfors Diakonissanstalt som valde att börja läsa in sig på metoden. Från och med 2009 har Helsingfors Diakonissanstalt utbildat både deltagare och handledare enligt CABLE-metodens principer. Dessutom tog det med sig metoden, genom diakoniarbete, till Namibia för att bygga upp deras samhälle där med hjälp av CABLE. (Helsingin Diakonissalaitos, u.å.a).

Då CABLE-metoden började användas i Finland av Helsingfors Diakonissanstalt, gjorde de en egen tolkning av metoden, för att den skulle passa in i deras verksamhet. Men trots det har de bevarat det ursprungliga innehållet och tanken bakom CABLE. De döpte den egna versionen till Kaapeli och har t.ex. använt sig av den i projektet "Aktiiviseen asumiseen".

Med Kaapeli vill man uppnå en klientcentrerad och reflektiv miljö där både deltagaren och handledaren, i en Kaapeli- grupp, kan uppnå "empowerment". Kaapeli anses vara ett sätt att skapa mer samhälleliga arbetssätt bland klienter. Dessutom vill man få till en ny början, eftersom man inom CABLE och Kaapeli anser att det är viktigt att förnya sig själv. Man uppmuntras samtidigt till att lyfta fram sin personlighet och att lära sig nya saker med hjälp av glädje och genom att ha roligt. (Hakkarainen & Kylmä, 2015, 17–19).

CABLE-metoden betonar vikten av att vara kritisk till metoder där rättvisa, värdighet och respekt inte tas på allvar. Man anser även att handledaren är den viktigaste resursen i en CABLE-grupp eller i övrigt arbete för en förändring hos de deltagande personerna. Man anser detta vara betydligt viktigare än till exempel materiella tillgångar. För att kunna lyckas med en förändring, som är den centrala tanken bakom CABLE, krävs att man förstår att den egna identiteten kan ses som en tillgång och motivation för processen mot förändring. Öppenhet, tillit och respekt är alla viktiga faktorer som spelar in under resan mot förändring. (Addy, 2013, 20).

3.1 Empowerment

Empowerment är målet som man strävar efter i en CABLE-process och är grunden för förändring. Därför behandlas begreppet här på ett djupare plan och får en central roll i definitionen av CABLE-metoden. Empowerment har blivit ett begrepp som används mycket inom socialt arbete och speciellt då man talar om den mentala hälsan. Trots detta är det svårt att hitta en klar och tydlig definition till begreppet, vilket medför en viss problematik i och med att begreppet kan användas på olika sätt och syfta på olika saker då betydelsen är något otydlig. Begreppet har blivit något av ett modeord som används i många andra sammanhang, därav skulle det finnas ett behov för professionella inom området att klargöra detta begrepp. Dessutom används ofta den engelska versionen "empowerment" även på andra språk, istället för att göra en egen översättning. Då man talar om empowerment i sociala sammanhang syftar man ofta på en förändringsprocess. (Chamberlin & Schene, 1997, 43–46).

Enligt en undersökning gjord av Chamberlin och Schene (1997, 43-46) kom de fram till att "empowerment" kan ses som en process hos en individ. En process som handlar om att deltagaren har möjlighet både att bestämma och att utföra saker. Detta är en grundprincip för att kunna bli en självständig individ som har möjligheten att styra sitt liv, vilket är en av grundtankarna bakom empowerment.

För att kunna fatta dessa beslut behöver deltagaren också ges både information och resurser. Att tillhöra en grupp och att inte uppleva sig själv som ensam är en annan faktor som påverkar en klient positivt i en "empowerment"-process. Deltagaren bör samtidigt inse att det krävs arbete och aktivitet för att förändra något, det räcker inte enbart med en tanke eller en känsla. Man måste vilja uppnå en förändring och verkligen jobba för den.

Malcolm Payne (2015, 373) definierar empowerment genom olika handlingar. Payne menar att syftet med empowerment är att hjälpa personer att få styrka att fatta beslut och handla utifrån sina beslut. Meningen är att nå målsättningen för empowerment genom att minska konsekvenserna av personligt och socialt motstånd som står i vägen för att fatta beslut och agera. Tanken är att förbättra människors förmåga och självkänsla i maktfrågor, samt att se till att människorna har de färdigheter som de behöver i dessa sammanhang. Empowerment strävar också till att uppnå social rättvisa (Payne, 2015, 374). Även delaktighet spelar en stor roll i definitionen av empowerment. Idén bakom empowerment bygger på både ömsesidigt stöd, självhjälp och individernas delaktighet i insatser samt frågor som berör dem. (Payne, 2015, 378).

Payne (2015, 379) menar att genom en empowerment-process kan deltagarna också nå indirekta resultat eller "extra" resultat som han kallar dem. Med dessa "extra" resultat menar han social förändring och emancipatoriska resultat. Han ger ett exempel på en traditionell empowerment-praktik, där en grupp kvinnor från en etnisk minoritetsgrupp har fått hjälp med att förbättra sina resurser för sina familjer, genom att medverka i en kvinnogrupp. Det har lett till att några av kvinnorna har fått ökat självförtroende och genom det kunnat ta en mer aktiv roll i en organisation som kämpar för kvinnors rättigheter. Kvinnorna har alltså nått ett emancipatoriskt resultat vid sidan om en empowerment-process.

Exemplet fortsätter med att bevisa att likaså kan ett empowerment-arbete ge ett socialkontor den information som behövs för att skapa en förändring av politiken eller av de välfärdssystem som missgynnar kvinnor, det vill säga ett resultat som åstadkommer social förändring. (Payne, 2015, 379). Likaså kan empowerment-processen i en CABLE-grupp medföra såväl emancipatoriska resultat som social förändring. Emancipation och förändring är centrala begrepp inom CABLE-metodiken och något man strävar efter inom det CABLE-inriktade arbetet.

3.2 Förändring på individ- och samhällsnivå

Då man talar om "samhälls-empowerment" (community empowerment), menar man den förändring som sker i ett samhälle eller något annat kollektiv, samtidigt som dess invånare eller deltagare arbetar för en individuell förändring. Här fokuserar man på en förändring både på individ- och samhällsnivå, istället för att ställa dessa mot varandra. (Wallerstein & Bernstein, 1994, 141-148). Likaså är det med CABLE-processen, där man strävar efter en förändring som i första hand sker på individnivå men som samtidigt kan leda till förändringar på samhällsnivå. (Näkki & Sayed, 2015, 137-138).

Paulo Freire är den som lyft fram denna förståelse för empowerment på både samhälls- och individnivå. Han förespråkar en lärandeprocess där människor är aktörer som är kapabla till att identifiera sina problem samt dess lösningar, för att lyckas i en förändringsprocess av den ansträngda situation de befinner sig i. Freire anser att denna samhällsprocess får sin början då deltagarna börjar lyssna på varandra och startar en dialog. Då kan de även finna likheter hos varandra och skapa nya strategier för att kunna uppnå förändring. Genom att diskutera kan man lära av varandra och få nya perspektiv på problemen. (Wallerstein & Bernstein, 1994, 141-148).

Det som Wallerstein och Bernstein (1994, 141-148) syftar på med begreppet förändring på samhällsnivå, kallar Malcom Payne (2015, 373) i sin tur för social förändring. Enligt Payne handlar social förändring om förändringar i den förda politiken eller i välfärdssystemet. Social förändring har en positiv betydelse i Paynes definition. Payne menar att människors delaktighet bidrar till en förändring i samhället. Enligt Payne är det nämligen ofta en utvald skara som egoistiskt har makten och styr över resurserna i samhället. På det sättet skapas förtryck och orättvisor. Att alla människor får vara med och dela makten är alltså en förutsättning för social förändring. Payne anser att en förändring alltid är möjlig. (Payne, 2015, 41, 44, 373). Det är en konstruktionistisk syn på förändring och det är även den synen som CABLE-pedagogiken grundar sig på (Helsingin Diakonissalaitos, u.å.b).

3.3 En empowermentorienterad metod

Då en CABLE-grupp startar är det deltagarna som tillsammans skapar och sätter upp målen för denna gruppprocess. Dessa målsättningar finns alltså inte angivna någonstans utan skapas utifrån deras tankar och funderingar. Det enda färdigt uppsatta mål som finns är att man tillsammans med de andra i gruppen ska uppnå någon form av positiv förändring. (Hakkarainen & Kylmä, 2015, 3).

Enligt Siirto och Valve (Addy, 2013, 20) uppnår man detta genom att bland annat använda sig av metoder som observation, självreflektion och analys. De här metoderna kan man arbeta med både enskilt och tillsammans i gruppen.

Då handledare deltar i en CABLE-grupp tillsammans med deltagarna, kan de genom CABLE-metoden få nya perspektiv för att utveckla sitt arbete till ett mer kund- och användarcentrerat arbete. Syftet med metoden är att få invånare i ett samhälle eller människor med någon slags "gemensam nämnare" att bli aktiva aktörer. Den gemensamma nämnaren för deltagarna kan till exempel vara en gemensam utmaning eller ett problem som man vill utveckla eller förändra tillsammans (till exempel inom en arbetsgemenskap eller ett bostadsområde). Den gemensamma nämnaren kan även betyda att man befinner sig i en liknande livssituation. (till exempel regnbågsfamiljer eller ensamstående föräldrar). (Näkki & Sayed 2015, 134-135).

Under processen rör sig deltagarna utanför sina bekvämlighetszoner och det bekanta. CABLE-metoden går att tillämpa med olika målgrupper och i olika kontext. Deltagarna i en CABLE-grupp kan i princip vara personer med vilken bakgrund som helst, det är helt beroende av vad man vill nå med själva gruppverksamheten. Huvudsaken är att alla deltagare vill nå en förändring och jobbar för ett gemensamt mål. Deltagarna kan till exempel ha ett problem eller en utmaning som fungerar som en "gemensam nämnare" hos dem alla. (Näkki & Sayed, 2015, 134–135). Ett exempel som lyfts fram i Tony Addys (2013, 66) artikel "Reflections on the CABLE approach to community based work, social service and Diaconia" visar bra hur en CABLE-grupp kan fungera och vem som kan delta. Addy lyfter fram politiker som en grupp som kunde ha nytta av CABLE-metodens principer. Addy menar att politiker kunde lära sig av folket istället för att låtsas tala i deras namn. Då politiker skulle delta i en CABLE-process tillsammans med representanter från den grupp människor som till exempel ett beslut gäller, kunde politikerna verkligen lära sig direkt från människorna och inte basera beslutet på antaganden om hur de tror att verkligheten ser ut hos folket. Nyttan skulle finnas både hos politikerna och hos folket. (Addy, 2013, 66, 73–75).

Enligt Näkki och Sayed är det mycket givande att ordna CABLE-grupper i vilka det finns deltagare med olika bakgrund och olika ställning i samhället. I bästa fall framkallar CABLE nya uppfattningar, kunskap och perspektiv i att utveckla verksamheten tillsammans hos alla parter. Uppgifterna som utförs under en CABLE-process byggs upp och planeras alltid enligt deltagarna samt deras arbets- och livssituation och därför förblir varje kurs annorlunda.

CABLE-processen består av fyra faser; identitetsarbete, observation av den bestämda miljön, social analys och temaarbete samt omorientering och aktivitet. Under processens gång varierar individuellt arbete, smågruppsarbete och att alla deltagare jobbar tillsammans, där dialog och lyssnande betonas. (Näkki & Sayed, 2015, 134–135, 137–138).

3.3.1 Identitetsarbete

CABLE-processen börjar med individuellt identitetsarbete. Deltagaren går igenom sin livshistoria med bestämda metoder genom att betona sina rötter i det samhälle eller kollektiv som hen levt i. Med samhällliga rötter menas aspekter som kultur, religion, etnicitet och sociala och politiska perspektiv. Förutom att skriva kan deltagarna dokumentera sitt identitetsarbete genom att måla eller att med hjälp av bilder och musik berätta vad som format dem till de personer de är idag. Ett bra sätt att få grepp om sin livshistoria är att använda en livslinje som hjälpmedel. (Näkki & Sayed, 2015, 134).

Då deltagarna samlas igen berättar var och en sin egen livshistoria i en liten grupp. Alla deltagare har tillgång till lika mycket tid för sin berättelse. Alla i gruppen tar upp just det som de anser vara viktigt, därefter kan de andra i gruppen kommentera och ställa fördjupande frågor. Det är givande om handledarna i CABLE-gruppen också deltar genom att berätta sina livshistorier. Det är väsentligt att betona betydelsen av tystnadsplikt och förtroende i gruppen. Då berättelserna bearbetas i mindre grupper, visar sig centrala värdegrunder som styr deltagarna i livet samt deras betydelse för deltagarna själva. När de andra i gruppen får kommentera och fråga fritt möjliggör det att deltagaren naturligt kan lyfta fram sina egna styrkor och eventuella utmanande förhållanden. (Näkki & Sayed, 2015, 134-135).

3.3.2 Observation av den bestämda miljön

Syftet med denna fas är att deltagarna bekantar sig med bestämda miljöer, ställen och aktiviteter med öppna sinnen. Observationerna görs individuellt, parvis eller i mindre grupper, beroende på vad som är ändamålsenligt för den specifika målgruppen. Det är väsentligt att åtminstone en del av observationerna görs individuellt. Handledarna observerar de områden som deltagarna bor på, vistas i och där de använder sig av olika tjänster. Deltagarna observerar de tjänster de använder eller motsvarande tjänster på andra platser. Invånarna kan observera det egna bostadsområdet eller bostadsområden där någon annan lever. Det kan nämligen vara utmanande att observera det egna bostadsområdet eftersom invånaren kan vara avtrubbad av det hen ser. Att observera en annan persons bostadsområde kan ge nya perspektiv även gällande det egna bostadsområdet. Deltagarna kan observera

genom att se, höra, lukta, smaka och känna. De dokumenterar även vilka tankar och känslor dessa upplevelser väcker hos dem. (Näkki & Sayed, 2015, 136).

3.3.3 Social analys och temaarbete

Under analysfasen bearbetas det som observerats. I denna fas är det väsentligt att koppla ihop den egna livshistorien med observationerna. Det är viktigt att förstå att deltagarnas upplevelser är subjektiva på grund av deras egen livshistoria. I analysen används olika funktionella metoder. Det man upplevt att fungerat bra är att göra ett bildcollage i grupp. Vid analysfasen reflekterar man över vilka generationer deltagaren känner att han eller hon tillhör. Under analysens slutdel dyker det vanligtvis upp tankar om vad som kunde göras för att möjliggöra en förändring. (Näkki & Sayed, 2015, 136-137).

Hos handledarna kan förändringsbehovet hittas i deras sätt att arbeta och i hur de bemöter deltagarna. Hos deltagarna kan behovet för förändring finnas i bostadsområdet eller i tjänster som de använder. I denna arbetsfas får deltagarna ofta nya uppfattningar om sig själva, sina resurser och om sina möjligheter att påverka. Samtidigt som de upplever empowerment och att de vaknar till insikt om något nytt. Gruppens betydelse framhävs under analysen. Deltagarna gör nya tolkningar av den egna verkligheten, tack vare de andras berättelser och observationer. (Näkki & Sayed, 2015, 137).

3.3.4 Omorientering och aktivitet

I processens sista del behandlas behovet av förändring och aktivitet. Aktiviteten utvecklas beroende på vad som observerats och var behovet till förändring ligger. Var och en av deltagarna skissar upp en uppgift eller ett projekt för sig själva, som de sedan ska genomföra i sitt eget liv eller i sin näromgivning. Projektet eller uppgiften kan innebära vad som helst som främjar det gemensamma bästa eller förbättrar livskvaliteten på något sätt. Detta kan förverkligas genom att skapa något påtagligt och konkret med sin kreativa sida, men det kan också vara något som utvecklas näromgivningen eller i verksamheten, som till exempel att ordna ett evenemang eller förbättra stödverksamheten för en viss målgrupp. De mest hållbara resultaten och förändringarna åstadkommer man då deltagarna är verksamma i små grupper eller i par. Det är också viktigt att handledarna i processen stödjer deltagarna till att sträva efter sina målsättningar. Deltagarnas färdigheter kan vara bristfälliga exempelvis i att driva sin egen agenda, att skapa grupper eller i att ordna evenemang. Därför kan det vara bra att använda övningar som förstärker dessa färdigheter. (Näkki & Sayed, 2015, 137; Helsingin Diakonissalaitos, u.å.a)

4 Metodpresentation

Eftersom syftet med arbetet är att utreda om regnbågsfamiljer har något behov av stöd och om CABLE-metoden kunde vara en länk mellan kyrkan och regnbågsfamiljer, bestämdes det tidigt i arbetsprocessen att någon form av empirisk studie skulle utföras. Intresset i arbetet ligger i att få ta del av regnbågsfamiljers berättelser och vardag samt subjektiva tankar och upplevelser om hur det är att leva i en normbrytande familjekonstellation. För att utreda arbetets syfte utformades några frågeställningar som kan få svar genom användning av en kvalitativ metod. I detta kapitlet presenteras de metodval som gjorts och hur forskningsetik beaktats i arbetet.

När man använder sig av kvalitativ metod inom forskning vill man nå information eller subjektiva åsikter och upplevelser på ett djupare plan. Man är alltså inte ute efter att omvandla resultatet till siffror och mängder. Syftet är oftast att få höra de intervjuades åsikter och tankar med egna ord. Fördelen med kvalitativ metod inom forskning är att man får en djupgående bild av till exempel den enskilde individens livssituation och upplevelser. Dessutom får man en sorts närhet till respondenterna, som ger möjlighet till en öppen växelverkan. Den största nackdelen är att den kvalitativa forskningen koncentreras till en ganska liten grupp deltagare, ofta på grund av bristen på resurser och tidsbegränsning. Detta om man jämför med kvantitativ forskning, som kan nå ut till en mycket större målgrupp. Det blir sedan forskarens/skribenternas uppgift att utifrån detta finna mönster, tolka och analysera svaren som kommit fram i datainsamlingen. (Holme & Solvang, 1997, 76–79).

4.1 Målgruppspresentation

I detta arbete har det valts att göra tre intervjuer med personer som lever i regnbågsfamiljer och sammanlagt har fem personer intervjuats; två par och en man från en klöverfamilj. Orsaken till att antalet intervjuer är litet är för att få djupa, subjektiva svar och berättelser som kan styrka eller motbevisa den teori som ligger som grund för arbetet. Rekryteringen skedde via Facebook, där en förfrågan delades (bilaga 1) i olika grupper för HBTIQ-personer och regnbågsfamiljer (t.ex. Regnbågsankan rf, Seta ry, Sateenkaariperheet ry). Potentiella deltagare har kontaktats via mejl eftersom det visade intresset via Facebook var svagt. Respondenterna representerar en variation av familjetyper, vilket är bra, eftersom det rymmer många olika familjekonstellationer under begreppet regnbågsfamilj.

Den ena familjen består av ett samkönat kvinnopar med ett barn under dagisålder. Den andra är ett par där den ena parten genomgått en könskorrigering så att de nu är ett kvinnopar med biologiska barn i dagis- och skolålder, som blev till innan könskorrigeringen ägde rum. Den tredje familjen representerades av en homosexuell man som bildat en klöverfamilj tillsammans med en lesbisk kvinna.

4.2 Samtalsintervju som datainsamlingsmetod

Intervju är en väldigt mångsidig metod som lämpar sig bra till många olika undersökningar. Under intervjun sker en direkt växelverkan mellan den som intervjuar och den som blir intervjuad, vilket gör det möjligt att styra situationen och verkligen få fram den information man är ute efter. Den intervjuade personen får en väldigt central roll i undersökningen och deltar aktivt. Något man bör vara förberedd på då man ska utföra en intervju är att man inte på förhand kan veta vad svaret på frågorna blir och därmed är det svårt att helt och hållet styra en intervjusituation. Den direkta diskussionen möjliggör dock att ställa fördjupande frågor eller tilläggsfrågor till den som intervjuas. Detta innebär samtidigt att man kan ställa följdfrågor för att klargöra svaret ytterligare, till exempel vad personen grundar sina erfarenheter eller åsikter på. Om ämnet som tas upp i intervjun är ett svårt eller tungt ämne, är det inte alltid enkelt att få bra svar via en intervju, med tanke på att den intervjuade personen kan uppleva det som jobbigt att prata om saken, med den ofta obekanta personen som utför intervjun. Därmed är det viktigt att den som ska intervjuas på förhand vet om vilket eller vilka ämnen som kommer att behandlas under intervjun. (Hirsjärvi & Hurme, 2001, s. 34–35).

Den intervjutyp som har valts för arbetet kallas samtalsintervju och innebär att man ställer samma frågor till alla man intervjuar, men att de intervjuade ändå kan svara med egna ord. Samtalsintervju är en bra metod bland annat när man vill undersöka "hur människor själva uppfattar sin värld" och man strävar efter att förstå den intervjuades världsbild och livsuppfattning. I samtalsintervjun är vissa faktorer bestämda på förhand medan andra kan leva något under intervjuns gång. Frågorna man vill ställa förbereds på förhand i en intervjuguide, men intervjun kan fortlöpa på olika sätt med olika respondenter, vilket intervjuaren bör vara beredd på. Tanken är att intervjun skall vara som ett naturligt samtal där dialogen flyter på som en diskussion snarare än en fråga-svar-situation. (Esiasson, et al., 2012, 228–229, 251–254). Detta fyller långt det som ligger som syfte för de intervjuer som görs för detta arbete. Vi vill kunna förbereda frågorna, men ändå inte strikt förbinda oss till

dem, så att intervjun blir en naturlig diskussion. Genom denna metod kan dessutom respondenternas upplevelser och erfarenheter komma fram på ett enkelt och avslappnat sätt.

4.3 Intervjuguiden

Inför en samtalsintervju formulerar man färdigt en rad frågor som man vill ställa och detta kallas för en intervjuguide. När man bygger upp en intervjuguide inför en samtalsintervju finns det några aspekter man bör ta i beaktande. Eftersom intresset ligger i att få veta vad respondenterna upplever och känner bör man tänka på hur man väljer att formulera sina frågor. Dels ska de inte vara ledande och de bör även motivera respondenten att utförligt berätta om sina upplevelser. Detta uppnår man genom att ställa enkla och korta frågor utan invecklade ord. Intervjuarens bakomliggande tanke eller fördomar får inte speglas i frågorna. I samtalsintervjuer vill man ställa öppna frågor som ger möjlighet till diskussion och följdfrågor. Som ledare av intervjun är det ändå viktigt att man ser till att intervjun hålls relevant och att man kan styra in respondenten på de teman man vill diskutera. (Esiasson, et al., 2012, 264–267).

Intervjuguiden som skapats för arbetet har som syfte att ge svar på de frågeställningar arbetet bygger på samt att undersöka intresset för en CABLE-grupp. Denna intervjuguide innehåller nio frågor (Bilaga 3). Eftersom samtalsintervjun ger möjlighet till följdfrågor och en öppen diskussion valdes att inte planera för många frågor, utan frågorna är istället formulerade så att svaren kan bli både fria och omfattande. Alla intervjuer började med att respondenterna ombads att berätta om sig själv och sin familj, främst för att få en avslappnad och enkel start och så att de intervjuade ska komma till rätta i situationen. Tanken var också att få veta hur deras familjekonstellation ser ut idag och hur den blev till. Här finns det rum för följdfrågor som kan fördjupa förståelsen för familjen och dess livssituation.

Fråga nummer två går direkt in på ett seriösare tema, men kommer ändå som en naturlig följd till första frågan; “Hur tycker ni att omgivningen reagerar på er familj? Stöter ni ofta på fördomar? Om ja, hurudana?” Frågan är egentligen uppdelad i tre delar och den första delfrågan kan besvaras mycket fritt av respondenterna, medan andra och tredje delen är mer specifika. Tredje frågan lyder “hur har ni blivit bemötta på dagis/i skolan?” och behandlar samma tema som den förra, men med fokus på specifika situationer och barnen i familjerna.

Fråga nummer fyra; “stöter ni på utmaningar i vardagen på grund av att er familj inte består av mamma-pappa-barn? Om ja, hurudana?” går djupare in på om respondenterna verkligen upplever att de har en mera utmanande vardag än kärnfamiljen, som är förförståelsen i

arbetet. Intressant är även hur familjerna hanterar dessa utmaningar och därför blev fråga fem “vilka resurser använder ni er av för att hantera dessa?”. Eftersom det inte är möjligt att på förhand veta vad respondenterna svarar på föregående fråga, formulerades även frågan på ett annorlunda sätt, som alternativ till denna; “vilka är styrkorna i er familj?”. Respondenternas egen uppfattning om behovet av stöd är central och därför frågades “upplever ni att ni har något behov av stöd?” som fråga sex. En motivering av svaret vore relevant, eller om svaret var nej, ombads de att fundera över om de tror att regnbågsfamiljer i allmänhet kan uppleva ett behov eller efterfrågan av stöd. För att sedan få veta om respondenterna har erfarenhet av gruppverksamhet sedan tidigare och om de skulle vara intresserade av detta, ställdes frågan “Har ni deltagit i någon gruppverksamhet för regnbågsfamiljer? Skulle ni vara intresserade att delta?”.

Fråga åtta handlar om respondenternas upplevelser av och inställning till kyrkan och församlingen. Detta tas upp eftersom CABLE-metoden idag endast används i församlingssammanhang, på svenskt håll i Finland. Dessutom är en del av arbetets syfte att utreda om CABLE kunde vara en länk mellan kyrkan och regnbågsfamiljer. Frågan består egentligen av fem frågor som tangerar kyrkan och församlingen och vilka tankar respondenterna har om dem; “Är du medlem i någon församling? Vad har du för inställning till församlingen/kyrkan? Vad får ni för “vibbar” därifrån? Skulle du vilja se en förändring i kyrkans inställning mot HBTIQ-personer? Hur tror du att man kunde göra detta?”. Som fortsättning på detta tema blev den sista frågan “Skulle ni se deltagande i en CABLE-grupp som ett hinder eftersom det är församlingen som ordnar dessa grupper?” för att få reda på om församlingens inblandning i det hela skulle vara något som gjorde att personen inte ville delta i den eventuella CABLE-gruppen.

4.4 Tematisk analys som analysmetod

En kvalitativ analys definieras som en process under vilken forskaren systematiskt undersöker och organiserar sitt datamaterial för att komma fram till ett resultat. I en sådan analys arbetar forskaren aktivt med sin data, organiserar den, bryter ner den till hanterbara enheter, kodar det, gör sammanfattningar av det och efterlyser mönster. Utmaningen i att göra en kvalitativ analys är att skapa en betydelse av en stor mängd data. Det handlar om att skilja mellan det meningsfulla och det oviktiga och att hitta betydelsefulla mönster. (Fejes & Thornberg, 2009, 32). Man strävar efter att sammanfatta datamaterialet utan att gå miste om den information som det innehåller; tvärtom försöker man öka värdet på informationen genom att skapa ett enhetligt och tydligt material av det tidigare sporadiska datamaterialet.

En kvalitativ analys har som mål att skapa tydlighet i datamaterialet och därmed ge ny kunskap och information om ämnet som forskas i. (Eskola & Suoranta, 1998, 138). Med hjälp av informationen kan man dra slutsatser för arbetets syfte och frågeställningar (Tuomi & Sarajärvi, 2009, 110).

Det finns både styrkor och svagheter i kvalitativ analysmetod, vilka beror på forskarnas mänsklighet. Styrkan med den kvalitativa analysmetoden finns i att mänskliga insikter och erfarenheter kan utveckla nya förståelser och sätt att se på världen. En svaghet kan vara att analysen är så starkt beroende av forskarens skicklighet, utbildning, självbehärskning och kreativitet. Forskaren själv är ett centralt redskap inom den kvalitativa forskningen vilket betyder att kvaliteten av resultatet och analysarbetet är beroende av forskaren som människa. (Fejes & Thornberg, 2009, 32). Därför är objektivitet och systematik viktiga delar i kvalitativ analys. Med objektivitet avses en förmåga att skapa viss distans till materialet och det framväxande resultatet, det vill säga att inte låta sina attityder eller fördomar påverka arbetet. Systematik betyder att alla skribenter följer samma regler, det vill säga arbetar på ett organiserat sätt och allt material analyseras på samma sätt. (Fejes & Thornberg, 2009, 55–56).

Under analysprocessen har principerna för objektivitet och systematik beaktats på följande sätt; de av skribenterna som var med och intervjuade respondenterna har inte uttryckt sina tankar eller åsikter under intervjutillfällena. Åtminstone har de som intervjuat försökt i så hög grad som möjligt att undvika det. Eftersom att intervjuerna har följt riktlinjerna för samtalsintervju har det dock varit svårt att vara totalt objektiv vid intervjutillfällena. Under diskussionerna har skribenterna varit kritiska till sina attityder och förutfattade synpunkter och försökt hitta andra perspektiv än de egna att utgå ifrån. Systematiken har skribenterna följt med hjälp av en analysplan (bilaga 4), vilken alla har följt och den har även fungerat som stöd till att jobba på ett organiserat sätt.

4.4.1 Att förbereda analysen

Genom att bearbeta materialet förbereder man sig inför analysen. Det är enklare att hantera och behärska data som förändrats från ljudfiler till textform. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006). Förberedelserna inför analysprocessen började med att bryta ner intervjumaterialet till hanterbar form genom att transkribera inspelningarna från intervjutillfällena till textform. Det är bra att göra transkriberingen så noga som möjligt och inte lämna bort citat som inte känns relevanta under transkriberingsprocessen

(Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto, 2016). Valet föll på att tillämpa exakt transkribering för att inte tappa bort information som fanns i intervjumaterialet. Exakt transkribering innebär att talet transkriberas ordagrant och man följer talspråket. Man tar med utfyllnadsord (t.ex. alltså, liksom), upprepningar, icke slutförda stavelser och enskilda ljud (t.ex. mm, öö). Även känslouttryck så som skratt och sådant som har betonats i talet antecknas. I en exakt transkribering bör man även anteckna pauser i talet och längden på dem, samt anteckna möjliga yttre faktorer som stört under intervjutillfället. (Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto, 2016). Riktlinjerna för exakt transkribering har följts noga, förutom vad gäller att anteckna pauser, eftersom intresset endast ligger för innehållet i intervjumaterialet och därför ansågs detta inte relevant. Efter transkriberingen kan man börja med själva analysen (Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto, 2016).

4.4.2 Tematisk analys

I samband med empirisk forskning betyder ordet analys att läsa igenom det insamlade materialet noggrant och genomgående, att organisera materialet, att strukturera, fundera över och sortera materialet enligt innehåll. Analys kan till exempel vara att kategorisera innehållet av material enligt olika centrala ämnen eller teman. Då man kategoriserar innehåll enligt teman kallas analysmetoden för tematisk analys eller tematisering. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006).

Tematisk analys eller tematisering fungerar ofta bra som en analysmetod vid samtalsintervju. Tematisering innebär att teman eller centrala ämnen ofta utformas utgående från det insamlade intervjumaterialet. Detta sker genom att leta efter förenande (eller särskiljande) aspekter i respondenternas svar och tematiseringen utvecklas under analysprocessens gång. Man kan till exempel börja med att leta efter huvudteman, som visar gemensamma aspekter i respondenternas svar på en mer allmän nivå. Tematiseringen kan därefter fortsätta med att igen jämföra respondenternas svar inom ett specifikt huvudtema och bilda underteman utifrån dem. På så vis går tematiseringen vidare. Tematiseringens syfte är att komprimera det centrala i varje tema och därmed göra det lättare att tolka och sammankoppla resultaten med tidigare teorier och kunskap. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006).

Tematisering är ett naturligt tillvägagångssätt vid intervjuer där förutbestämda teman behandlats. Teman som har diskuterats tillsammans med respondenterna finns oftast med i alla intervjuer – visserligen i varierande grad och på olika sätt. Det är bra att komma ihåg att de teman som funnits som utgångspunkt för bildandet av intervjufrågor, inte alltid är de

teman som kommer fram i intervjumaterialet. Respondenterna kan till exempel prata om intressanta och relevanta teman för utredningen/undersökningen i sådan kontext som är betydelsefull för dem. Därför bör man tänka omfattande och ur flera olika perspektiv då man bestämmer vilka teman man tänker utgå ifrån i analysen. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006).

4.4.3 Analysprocessen

Efter transkriberingen börjar man analysprocessen med att bekanta sig noga med det insamlade materialet (Eskola & Suoranta, 1998, 151). Det var även så analysprocessen i arbetet påbörjades. Figur 1 visar, steg för steg, hur analysprocessen i arbetet har framskridit och fungerar som ett stöd för beskrivningen av analysprocessen.

Figur 1. Analysprocessen

Materialet har bearbetats noggrant; ljudinspelningarna har avlyssnats och transkriberingarna har lästs igenom. Olika teman framkom under analysen samt samband och olikheter mellan respondenternas svar framträdde och utifrån detta formades analysplanen (bilaga 4). För planen har tillämpats en analysmetod som kallas tematisering eller tematisk analys, som beskrivits ovan. I analysplanen finns exempel på varje steg i analysen för att klargöra och förtydliga analysprocessen. Exempelen i analysplanen konkretiserar analysprocessen och det som beskrivits ovan. Det kan vara bra att titta på analysplanen samtidigt som man läser igenom beskrivningen av analysprocessen.

I en tematisk analys kan man använda kodning som hjälp för att utforma teman. Man börjar ofta kodningen med att sätta upp huvudteman, som bildar den preliminära stommen för kodningen. Kodning betyder att man markerar, antecknar eller sammanställer alla de delar

av det transkriberade intervjumaterialet, som är relevant för arbetets syfte och frågeställningar. Genom att koda materialet får man alltså fram allt det som är betydelsefullt och värdefullt i materialet. På detta sätt får man en mångsidig bild av intervjumaterialet och materialet blir en bra förutsättning för det kommande tematiserings- och tolkningsarbetet. Kodning är ett verktyg för att sammanställa data samt att göra det mer hanterbart. (Eskola & Suoranta, 1998, 157; Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006).

De huvudteman som blev stommen för kodningen skapades utifrån de teman som var centrala i alla intervjuer. Dessa är; ”Utmaningar eller svårigheter hos respondenterna”, ”Fördomar och bemötande”, ”Stöd/behov av stöd”, ”Resurser hos respondenterna” och ”Respondenternas förhållande till församlingen”. Huvudteman för analysen bestäms ofta utgående från det insamlade intervjumaterialet (Eskola & Suoranta, 1998, 157). Så blev det även i detta fall. Utgångspunkten för arbetets huvudteman, blev aspekter som lyfts fram i intervjuerna men även syftet och frågeställningarna för arbetet spelade en viktig roll i utformningen av huvudteman.

Efter utformningen av dessa huvudteman fortsatte kodningen av materialet utgående från dem. Som hjälpmedel för kodningen användes ett vanligt textbehandlingsprogram på dator. Det som i arbetet kallats för kodning var konkret det att skribenterna klippte ut citat ur de transkriberade intervjuerna och sedan klistrade in dem i tabeller, under det huvudtema som skribenterna ansåg att citatet hörde ihop med. Valet föll på att använda textbehandlingsprogram istället för att göra kodningen för hand, eftersom textbehandlingsprogram möjliggör att citat som passar under flera olika teman enkelt kan kopieras till flera ställen. På detta sätt blev allt det relevanta och betydelsefulla ur det transkriberade intervjumaterialet sammanställt, vilket samtidigt gjorde materialet mer hanterbart.

Efter den grova tematiseringen och kodningen fortsätter man den tematiska analysen med att igen betrakta materialet. Man gör anteckningar och fortsätter möjligtvis med en noggrannare tematisering. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006). Arbetet fortsatte med att materialet lästes igenom än en gång och samtidigt antecknades tankar som kunde föra tematiseringen vidare. Citaten förenklades och skrevs ner med egna ord, för att göra intervjumaterialet mer hanterbart. Analysen fortsatte med att leta efter förenande (eller särskiljande) aspekter i materialet, som bearbetats, för att kunna bilda underteman. Figuren nedan visar hur tematiseringen utvecklades från huvudteman till underteman.

HUVUDTEMA	UNDERTEMA 1	UNDERTEMA 2
UTMANINGAR eller SVÅRIGHETER hos respondenterna	Utmaningar som gäller för regnbågsfamiljer	
	Utmaningar som kan finnas i vilken familjekonstellation som helst	
FÖRDOMAR & BEMÖTANDE	Fördomar som regnbågsfamiljerna stött på	Vilket har varit bra
	Bemötande	Vilket kunde ha varit bättre
RESURSER hos respondenterna	Som upplevs som specifika för regnbågsfamiljer	
	Resurser som kan gälla för vilken familjekonstellation som helst	
STÖD	Regnbågsfamiljernas behov av stöd	Stöd från samhället
	Stöd för regnbågsfamiljer	Stöd från egen näromgivning
Respondenternas FÖRHÅLLANDE TILL FÖRSAMLINGEN	Inställningen positiv eftersom	
	Inställningen negativ eftersom	

Figur 2. Tematiseringen; Huvudteman kategoriseras till underteman

Informationen som kommit fram under den första tematiseringen komprimerades på detta sätt till underteman. Syftet med denna uppdelning var att få ny kunskap och ut mer information av intervjumaterialet. Resultatet redovisas i tabeller för att det ska bli så tydligt och så lätt som möjligt att avläsa. Tematiseringen och tabellerna gör det enklare att göra tolkningar och att sammankoppla resultaten med den teoretiska referensramen. Tabellerna finns i kapitlet som redovisar resultatet.

4.5 Forskningsetik

Etik och moral förknippas ofta med varandra. Etiken kan på ett enkelt sätt förklaras som den abstrakta läran om vad som är rätt och fel. Moral handlar om de konkreta levnadsregler som vi lever efter och att vi har en känsla för vad som är rätt och fel utan att tänka allt för mycket på det. När norm- och värdesystem krockar med varandra uppstår det etiska problem. Forskningsetik handlar därmed om värderingar inom forskning samt hur olika gränser inom forskningen skall dras. (Bente & Ørjar, 2008, 16-17).

Det finns en del aspekter man måste ta i beaktande när man som forskare använder sig av information som berör andra människor. Forskaren måste ta hänsyn till individens integritet och ha respekt för dennes självbestämmanderätt och skydda individens privatliv samt den information som forskaren får ta del av. (Bente & Ørjar, 2008, 70). När man använder sig av information som berör andra personers privatliv är det ytterst viktigt att respektera undersökningsdeltagarnas rätt till konfidentialitet. Undersökningsdeltagarna har rätt till att få veta undersökningens syfte samt ges möjlighet till att själva få bestämma om och hur länge de vill medverka i undersökningen. (Nilstun, 1994, 43-44).

En forskningsförfrågan delades först via Facebook och skickades via mejl till de eventuella intervjudeltagarna, för att deltagarna skulle få veta studiens syfte och innebörden av deras deltagande innan de valde att medverka. I forskningsförfrågan framkom studiens syfte men även annan viktig information som att intervjun kommer att spelas in, att deltagandet är frivilligt och kan när som helst avbrytas samt att materialet kommer att behandlas konfidentiellt och förstöras efter att arbetet är klart. Deltagarna har även en självbestämmanderätt gällande vad de vill dela med sig av och kan själva bestämma var gränsen skall dras.

De personer som väljer att vara med i en undersökning ska känna tillit till forskarna när det gäller konfidentialitet och anonymitet. Ifall deltagarna får ett löfte om konfidentialitet vid insamlandet av persondata, betyder detta att endast forskaren har vetskap om vem den insamlade informationen handlar om. Detta innebär alltså att forskaren kan koppla samman de enskilda deltagarna med de insamlade uppgifterna, men detta bör vara omöjligt för någon utomstående. Konfidentialitet och anonymitet är inte samma sak. Att göra en undersökning där man använder sig av anonymt insamlad data innebär att inte ens forskaren kan sammankoppla den insamlade informationen med någon specifik deltagare. (Nilstun, 1994, s. 43-44).

Intervjudeltagarna har fått ett löfte om att det insamlade data kommer att behandlas konfidentiellt och att de kommer att få vara anonyma i arbetet. Detta har beaktats noggrant eftersom det handlar om personernas privatliv. I arbetet har man valt att inte nämna intervjudeltagarnas namn och inte heller från vilken ort de kommer. Genom att man har gjort på detta sätt är det omöjligt för någon utomstående läsare att kunna koppla ihop intervjustvaren med deltagarna, det är endast skribenterna som vet vem som deltagit i intervjun.

Tystnadsplikten hör till en av de viktigaste delarna inom forskningsetiken. Tystnadsplikten ska omfatta alla som på något sätt deltagit i undersökningen. Det är extra viktigt att vara medveten om konsekvenserna ifall man bryter mot tystnadsplikten, eftersom brott mot denna är straffbart. (Bente & Ørjar, 2008, s. 84-85). Som forskare är det viktigt att komma ihåg att man har ett visst ansvar för undersökningdeltagarna och det är viktigt att alltid hålla de löften som man har givit. När det handlar om löften kan det gälla allt från att hålla deltagarna anonyma till att se till så att all den information de delat med sig av inte kommer i fel händer. (Bente & Ørjar, 2008, s. 137).

För att arbetet skall uppfylla de etiska kraven har man varit noggrann med att hålla tystnadsplikten. Skribenterna har inte berättat åt någon utomstående vem som kommer att delta i studien och deltagarna är även anonyma inför varandra. Den information som deltagarna har delat med sig av har behandlats med försiktighet och inte diskuterats med någon utomstående. Eftersom skribenterna har ett visst ansvar för intervjudeltagarna har de varit mycket noggranna med att hålla de löften som de har givit till deltagarna. Allt material, det vill säga ljudinspelningarna och transkriberingarna, förstörs när arbetet är klart.

5 Resultat

Innan resultatredovisningen inleds, bör man kontrollera att resultatet svarar på arbetets syfte och frågeställningar. Resultatet bör presenteras enligt frågeställningarna i arbetet, på ett så tydligt och enkelt sätt som möjligt och om frågeställningarna är många kan de bilda underrubriker och på så sätt förtydliga resultatet. Resultatet kan åskådliggöras med hjälp av olika tabeller eller figurer, vilka snabbt ger läsaren en bild av resultatet. I resultatdelen redovisas endast resultatet och kopplas ihop med den teoretiska referensramen först i diskussionskapitlet. Resultatdelen fungerar som en bakgrund för den kommande diskussionen. Resultat och slutsatser ska uttalas korrekt och försiktigt, de ska inte uttalas starkare än det finns grund till. Resultatet är alltid en bedömningsfråga, vilket betyder att det kan variera enligt situation och omständigheter. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, 158).

I detta kapitel presenteras resultaten som kommit fram genom intervjuerna och analysen. För att kunna besvara arbetets frågeställningar har en tematisk analys använts. Resultaten har valts att presenteras utgående från frågeställningarna, som även ligger som grund för de teman som här fokuseras på. Dessa är dessutom de teman som tydligt trädde fram under intervjuerna och analysen. För att skydda respondenternas anonymitet har en del av citaten ändrats eftersom namn eller könsuttryck använts, till exempel används "hen" istället för "han" eller "hon" och "barn" istället för "son" eller "dotter".

Resultatkapitlet är strukturerat på följande sätt; varje underrubrik påbörjas med en kort text och en tabell. Den korta texten efter underrubriken beskriver tabellen och tabellen har som syfte att redovisa resultatet på ett tydligt och överskådligt sätt. Efter tabellen följer en mer noggrann beskrivning om resultatet i textform. Tabellerna finns med för att göra materialet mer åskådligt.

5.1 Utmaningar, fördomar och bemötande

Tabell 1 redovisar vilka utmaningar eller svårigheter respondenterna har stött på i sin vardag. Tabellen är indelad så att en del av utmaningarna kan ses som specifika för regnbågsfamiljer medan de resterande utmaningarna är sådana som kan finnas i vilken barnfamilj som helst. Tabell 2 redovisar hurdana fördomar respondenterna har stött på och var respondenterna har fått ett bra bemötande samt sämre bemötande. Utmaningar, fördomar och bemötande har slagits ihop till ett underkapitel, eftersom fördomar tangerar temat utmaningar så pass mycket. Orsaken att det gjorts en egen tabell för temat fördomar och bemötande, är att det framträdde intressant information kring det temat som är relevant att lyfta fram skilt.

Tabell 1. Utmaningar eller svårigheter som regnbågsfamiljer kan stöta på

UTMANINGAR eller SVÅRIGHETER hos respondenterna	
Som gäller för regnbågsfamiljer	Kan finnas i vilken familjekonstellation som helst
<ul style="list-style-type: none"> - det kan vara utmanande att bli förälder - det kan vara en utmaning att våga komma ut om man har familj - det kan vara mer utmanande att skaffa barn, eftersom det är dyrare att gå till fertilitetsklinik - adoptionsprocessen kan vara både krånglig och tidskrävande - då man måste förklara sig och sin familjesituation kan upplevas ibland som jobbigt - kan ibland vara jobbigt att läsa i media om sådant som gäller regnbågsfamiljer och församlingen - svårt att hitta präst som vill välsigna ett homosexuellt par 	<ul style="list-style-type: none"> - det kan vara en utmaning att hitta passande boende då man är en stor familj - det kan vara utmanande att bo nära varandra som föräldrar om man inte är tillsammans - det kan vara en utmaning om partnern inte vill ha barn
<p>Annat intressant i materialet: Ingen av respondenterna upplever att de upplevt utmaningar pga att deras familj inte består av mamma-pappa-barn-konstellationen</p>	

Tabell 2. Fördomar och bemötande som regnbågsfamiljer kan stöta på

FÖRDOMAR & BEMÖTANDE som respondenterna upplevt		
Fördomar som regnbågsfamiljerna stött på	Bemötande	
	Vilket har varit bra	Vilket kunde ha varit bättre
<ul style="list-style-type: none"> - Har varit tvungna att förklara sig och sin situation pga att andra personer har tagit förgivet att familjen består av mamma-pappa-barn - Upplever att det finns fördomar från församlingens sida - En kompis som inte accepterat det gemensamma barnet - Läkaren förstod inte alls hur deras familj hörde ihop, fastän de försökte förklara och alla familjemedlemmar var på plats 	<ul style="list-style-type: none"> - vänner, familj, barnens kompisar, grannar - daghemmet och skolan - FPA och BB (fastän förväntat sig krångel) - församlingen 	<ul style="list-style-type: none"> - en gammal troende kompis - slumpmässiga människor i vardagen - läkare - församlingen
<p>Annat intressant i materialet: Ingen av respondenterna svarade jakande på frågan om de har stött på fördomar eller dåligt bemötande, respondenterna kan möjligtvis ha fördomar mot församlingen "inte har vi fått personliga mothugg men det känns att...", en av respondenterna poängterade att de ofta förväntat sig mer fördomar än de stött på</p>		

Då frågan om vilka utmaningar som de intervjuade och deras familjer stöter på i vardagen ställdes, var svaren enhetliga. Ingen av dem sa att de stöter på några större utmaningar eller svårigheter, åtminstone inte på grund av att de lever i en regnbågsfamilj. De utmaningar som respondenterna i huvudsak upplever är sådana som många barnfamiljer kan ha, exempelvis oro inför dagisstart eller brist på tid. Alla respondenterna hade positiva upplevelser av bemötandet i skola och på daghem och inga jobbiga situationer har uppstått. Samtliga intervjupersoner berättade dock att det varit en del frågor i början. Detta var ändå något som upplevdes som positivt, med tanke på att det gjordes för barnens bästa och frågorna handlade i huvudsak om att personalen ville säkerställa att de visste hur familjen såg ut och hur föräldrarna vill att man ska behandla detta på daghemmet och i skolan. De vill hellre ge sin egna berättelse av hur det ligger till, istället för att folk skall spekulera kring detta bakom ryggen på dem.

I intervjusvaren framträdde det dock många situationer där familjerna varit tvungna att förklara sin familjesituation. Ett av de kvinnliga paren berättade hur de ofta får förklara sig, till exempel har folk trott att de är svägerskor eller systrar eftersom de har samma efternamn. Även hos läkaren har det uppstått sådana situationer, där läkaren inte alls kunde förstå att de två kvinnorna var ett par och att det var deras gemensamma barn, trots att de förklarade detta. "Vi båda två var in till läkaren så med barnet då så. Vi sa ju nog att vi hör ihop då. Ja och att det är vårt barn då eller vad jag nu sa, nää jobbar din man va det som hon sa... Så inte vet jag sen på vilket sätt hon trodde att vi hörde ihop, bor på något kollektiv...".

Trots att frågan gällande möjligheter att få barn diskuterades ivrigt i samtliga intervjuer, beskrev ingen detta som en utmaning. Familjerna har alla fått sina barn på mycket olika sätt och det har inte varit det lättaste. Ett av paren har använt sig av en anonym donator och assisterad befruktning. För detta var de dessutom tvungna att åka långa vägar flera gånger om, eftersom hjälpen inte erbjuds för kvinnor i deras hemtrakter. Det andra paret fick biologiska barn innan könskorrigeringen ägde rum. Den man som deltog berättade hur han tillsammans med en lesbisk vän valt att bli föräldrar och på så sätt bilda en klöverfamilj. Familjerna har alltså väldigt olika bakgrund och deras väg till föräldrskapet har inte varit så självklar, som den ofta är då det är frågan om ett heterosexuellt par.

Det ena kvinnliga paret berättade också om hur de hade haft svårt att få en präst som kunde välsigna dem som par, samtidigt som deras barn döptes. Detta eftersom många präster nekade då det var frågan om två kvinnor. I följande citat berättar kvinnorna om ett av svaren de fick då de ringde runt för att hitta en präst som ville ställa upp. "...men det var inte nå lätt

heller att vi liksom ringde ju då vi sku vilja ha en präst och då du berättade då hur det låg till så blev hon nästan lite sådär att “Jaha... det vet ja ju inte hur jag ska göra.” Hon visste inte vilken präst hon skulle skicka på det uppdraget.” Efter en hel del av intensivt letande hittade de en präst, som de då efteråt var väldigt nöjda med. Trots att det ordnade sig till slut, var det en utmaning att hitta en präst som ville ställa upp.

5.2 Resurser hos regnbågsfamiljer

Tabell 3 redovisar för vilka resurser regnbågsfamiljer kan ha. Resurserna är uppdelade så att den första spalten talar om vilka av resurserna kan vara specifika just för regnbågsfamiljer medan den andra spalten gäller resurser som kan finnas i vilken barnfamilj som helst. Detta resultat består främst av respondenternas egna åsikter och tankar om sina resurser som regnbågsfamiljer men det framträdde i svaren även andra resurser som respondenterna berättat om omedvetet, utan att tänka på att de kunde ses som resurser i deras familjer.

Tabell 3. Resurser hos regnbågsfamiljer

RESURSER hos respondenterna	
Som upplevs som specifika för regnbågsfamiljer	Resurser som kan gälla för vilka familjekonstellationer som helst
<ul style="list-style-type: none"> - upplevde att familjen kan pga familjekonstellationen vara mer öppen - upplevde att barnen i familjen kunde bli mer öppna, mottagliga för förändringar och nytänkande pga familjekonstellationen - upplevde andra regnbågsfamiljer som en resurs eftersom de banat väg för andra familjer - möjligtvis så förberedda för fördomar att de också därför kan hantera dem så bra och inte anser ens stöta på fördomar 	<ul style="list-style-type: none"> - det kan vara en resurs att bo nära den andra föräldern fast man inte är tillsammans - mor- och farföräldrarna bor nära och hjälper till - syskon som bor nära och hjälper till - flera vuxna i kärnfamiljen kan upplevas som en resurs - att alla de vuxna i en familj har samma värderingar - ju fler vuxna, desto flera som bryr sig om barnen
<p>Annat intressant i materialet: i en klöverfamilj blir det nästan automatiskt så att det blir fler vuxna i barnens liv, därmed också flera mor- och farföräldrar, i en sådan familjekonstellation kan även resurserna som gäller för vilken familjekonstellation som helst, bli specifika just för den typen av familj</p>	

Det visade sig att det finns olika slags resurser i alla familjerna. Många av resurserna som upplevdes som styrkor var sådana som kan finnas i vilka familjekonstellationer som helst. Ur resultatet kan man urskilja att familjernas nätverk upplevdes som en stor resurs. Respondenterna poängterade betydelsen av sina egna föräldrars stöd och att de bor nära familjen: ”mormor och morfar är väldigt nära och sen så finns då mina föräldrar som är farmor och farfar (...) som kommer ofta och hälsa på och så finns det ännu min partners mamma och pappa. Stort nätverk för dom här barnen då”. Även syskon visade sig ha en stor

positiv betydelse. Respondenten som lever i en klöverfamilj sa att ju flera vuxna det finns i barnets liv, desto bättre är det för barnet. Föräldrarna i familjen har även stor nytta av ett stort nätverk och att det finns andra vuxna än endast föräldrar som tar hand om barnen, eftersom detta resulterar i att föräldrarna orkar bättre och är mera på alerten med barnen den tid de umgås.

Eftersom de har ett stort nätverk finns det många vuxna kring barnen och därmed många vuxna som bryr sig om och ger barnen trygghet. Respondenten lyfte även fram den andra biologiska föräldern i familjen som en resurs, speciellt på det sättet att de inte lever i ett romantiskt parförhållande, vilket utgör en del utmaningar, men även många styrkor. De ansåg att det är viktigt att man som föräldrar har möjlighet att bo nära varandra fastän man inte lever i ett parförhållande, eftersom man får mycket stöd av den andra och att det är även viktigt för barnen: ”vi kunde liksom hjälpa varandra och avlasta varandra och att vi åt ofta ihop på kvällarna å hade vissa rutiner med att alltid natta barnet tillsammans”. I samband med att den andra föräldern lyftes upp som en resurs kom det även fram att det är väsentligt för barnens trygghet att föräldrarna har samma värderingar. Dessa aspekter kan ses som resurser som kan finnas i vilken familjekonstellation som helst, inte endast i regnbågsfamiljer.

Det fanns även fall där familjerna upplevde att de hade resurser som kan vara specifika för regnbågsfamiljer. De upplevde att familjen, på grund av den normbrytande familjekonstellationen, kan vara mer öppen. Föräldrarna hade också en önskan om att barnen tack vare detta skulle bli mer mottagliga för förändringar och nytänkande i framtiden. En av respondenterna betonade betydelsen och värdet av andra regnbågsfamiljer. De andra regnbågsfamiljerna kan ses som en resurs eftersom de har banat väg för blivande regnbågsföräldrar eller HBTIQ-personer som har en önskan om att i något skede bilda familj. En annan resurs som framträder under analysen är respondenternas förmåga att hantera fördomar eller dåligt bemötande. Ofta har sådana situationer setts som en rolig händelse och man har kunnat skämta bort detta “Det är ju sedan i somras som vi fick gemensamt efternamn, så ‘jahaa... är ni svägerskor? Eller är ni systrar? Jaja, ni är ju gift med varsin bror’ (...) inte blev vi ju arga på henne för att hon inte förstod, utan vi tyckte det var lite roligt, då de försöker alltid på så många olika sätt få oss att passa in”.

5.3 Stöd

Tabell 4 presenterar vad respondenterna har för behov av stöd samt var de upplevt att de fått stöd. Spalten som redovisar var regnbågsfamiljerna fått stöd ifrån är därpå uppdelad ännu i två delar, nämligen i nära omgivningen och samhället. Under båda dessa spalter finns en lista som visar konkret vilka ställen och vilka personer i sin nära omgivning respondenterna upplevt stödjande.

Tabell 4. Var regnbågsfamiljer upplever att de får stöd och vad de har för behov av stöd

STÖD		
Regnbågsfamiljerjnas behov av stöd	Stöd för regnbågsfamiljer	
	Stöd från nära omgivningen	Stöd från samhället
- upplevde behov av kamratstöd, dvs. stöd av andra regnbågsfamiljer/HBTIQ-personer	- vänner	- daghemmet upplevdes stödjande
- upplevde att det finns behov av stöd i regnbågsfamiljer i allmänhet, möjligtvis med att våga komma ut	- vänner som jobbar inom församlingen	- stödverksamhet för regnbågsfamiljer
- upplevde att behov av stöd kunde möjligtvis finnas med att våga komma ut då man redan har familj	- den andra föräldern, andra vuxna i familjen	- föreningar
- upplevde behov av gruppverksamhet för regnbågsfamiljer	- mor- och farföräldrar	- FPA, ett lesbiskt par fick pappaledigt lika som andra familjer
- upplevde att det kunde finnas mer stöd för att få församlingen att bli mer förstående för HBTIQ-personer	- familjen	
- upplevde att det kunde vara bra med kamratstöd även för barnen, kunde vara bra om de träffade andra regnbågsbarn		
Annat intressant i materialet: Två familjer var med i stödverksamhet för regnbågsfamiljer, en av respondenterna upplevde att behovet av stöd inte tillfredsställdes i stödverksamheten, en familj hade upplevt att stödet från församlingen var bristfälligt då de ville hitta en präst som kunde välsigna dem, kan bostadsorten påverka behovet av stöd, alla svarade att de inte upplever att de skulle ha behov av stöd		

Många av de aspekter som respondenterna upplevt som stöd kommer även fram i kapitlet ovan, som handlar om resurser i familjerna. Stödet och resurserna går till viss del in i varandra men det finns ändå vissa skillnader. Respondenterna upplever att de har fått stöd från både samhället och sin näromgivning. Stödet från samhället har för det mesta bestått av föreningsverksamhet och stödgrupper för regnbågsfamiljer. Respondenten som var pappa i en klöverfamilj ansåg att han inte hade fått sitt behov av att prata med andra pappor tillfredsställt då han deltog i gruppverksamhet som var ämnad för regnbågsfamiljer. Orsaken till detta var att det inte fanns andra pappor där förutom han och hans partner.

Annat stöd som respondenterna upplever att de fått från samhället är olika former av social service, såsom Folkpensionsanstalten, daghem och skola. Ett samkönat kvinnopar var glada då de fått en förmån i form av pappaledighet från FPA. De hade förväntat sig att det skulle

ställa till med problem, men var nöjda då det gick smidigt och fick förmånen med samma villkor som alla andra familjer. Bemötandet från daghem och skola har varit bra och har även upplevts som stödjande, eftersom de tagits emot så bra.

Stödet som föräldrarna fått av sina egna eller den andra partens föräldrar värdesattes högt “...mammans föräldrar var också närvarande från början. Det brukade vara då liksom att en dag i veckan så var barnet hos mormor och morfar (...) och det har liksom fortsatt, blivit en rutin och det är ju skönt”. En av respondenterna tog upp vänner som ett väldigt viktigt stöd. Respondenten hade upplevt att han inte hade fått sitt behov av att prata med andra regnbågspappor tillfredsställt under stödgruppsverksamhet, eftersom antalet regnbågspappor inte är så högt. Lyckligtvis kunde han berätta att han hade vänner, som var regnbågspappor, som han fått stödet av istället. Alla respondenter upplevde att de kunde ha behov av att prata och dela erfarenheter med andra regnbågsföräldrar, till exempel via kamratstöd. En av familjerna lyfte även fram barnens behov av att träffa andra barn som växt upp i en regnbågsfamilj “Jag tänker mer som då vårt barn sen blir större att hen skulle träffa andra i samma situation... just som för vårt barn att hen inte känner att hen är ensam med att ha två mammor.”.

En av respondenterna upplevde att det inte fanns någon stödverksamhet för regnbågsfamiljer i det område som de bor. En annan familj från samma trakter hade inte deltagit i någon stödverksamhet, möjligtvis på grund av samma orsak. Just i det området kunde det finnas behov av mera stödverksamhet för regnbågsfamiljer. En av familjerna hade tagit stödverksamheten i egna händer och startat stödgrupper för HBTIQ-personer på sociala medier, för att underlätta den svåra situationen. Behovet av stöd för regnbågsfamiljer verkar främst gälla att få mera kamratstöd men det kom även fram andra aspekter under intervjuerna.

En aspekt var att det kunde behövas stöd bland HBTIQ-personer för att “komma ut” om de redan har familj. Respondenten beskrev behovet av stöd på följande sätt: “Jag tror att det är det största problemet, att våga komma ut (...) för när man väl har kommit ut med familj så landar man ju på något vis i sig själv och familjen landar med en. Och det är det där “komma ut”-steget med familj som kanske skulle vara ett...”. En respondent lyfte fram att det kunde behövas mera stöd för att “...få församlingen att bli lite mer förstående kanske, eller som, man är så utfryst...”. Dessa aspekter som kommit fram i resultatet kunde möjligtvis ge upphov till nya idéer till stödverksamhet för regnbågsfamiljer.

5.4 Förhållandet till kyrkan

Ur tabell 5 får man se resultatet gällande regnbågsfamiljernas förhållande till evangelisk-lutherska församlingen. Tabellen är uppdelad i två spalter, där det förklaras varför respondenterna har antingen en positiv eller en negativ inställning till kyrkan. Sist i tabellen finns faktorer som kan ha påverkat respondenternas åsikter om församlingen. Det är även viktigt att lyfta fram dessa faktorer, eftersom det ger en bättre förståelse för respondenternas inställning. Faktorerna resoneras mer omfattande i kapitel 6, där resultatet diskuteras ytterligare och mer ingående.

Tabell 5. Regnbågsfamiljernas förhållande till evangelisk-lutherska församlingen

Respondenternas FÖRHÅLLANDE TILL FÖRSAMLINGEN (evangelisk-lutherska)	
Positiv inställning eftersom	Negativ inställning eftersom
- tycker att församlingarna har bra "goda processer" och skulle gärna stöda dem	- de inte får gifta sig i kyrkan
- anser att det är endast enskilda personer inom församlingen som har något emot regnbågsfamiljer	- känner inte sig välkomna till församlingen
-församlingen liberal (på området som respondenten bor), inkluderande, också homosexuella	- har inte upplevt mothugg personligen från församlingen, men har en negativ bild (fördomar?)
- församlingen är i en förändring	- upplever att församlingen har något emot dem
- upplever att evangelisk-lutherska är den enda församlingen som på allvar diskuterar regnbågsfamiljer och HBTIQ-personer	- jobbigt att läsa om församlingens inställning till regnbågsfamiljer
- hittade präst till slut, fick inställningen att bli bättre	- fick inte så bra bemötande då de skulle ordna bröllops- och dopfest, svårt att hitta präst
- (alla) om församlingen tog initiativ för att jobba tillsammans med regnbågsfamiljer, t.ex. CABLE	- de som inte har en positiv inställning till regnbågsfamiljer hörs och syns mest
Annat intressant i materialet: i nära omgivningen finns koppling till församlingen, bostadsområde, media, två familjer medlemmar den tredje har funderat på att bli, anser att det nog finns individer i församlingen som är okej med regnbågsfamiljer men de som inte är okej hörs och syns mest, alla positivt inställda för det ifall församlingen tog initiativ för att jobba tillsammans med regnbågsfamiljer	

Uppfattningen av och inställningen mot kyrkan är tudelad bland respondenterna. Man kan även se en skillnad i uppfattningarna beroende på hemort; respondenten i en större stad i svenskfinland har en mera positiv inställning till kyrkan än de som bor på mindre orter. Dessutom är den respondent som har positiv inställning till kyrkan inte medlem i någon församling, medan alla de andra är det, vilket också kan inverka på inställningen till den. Respondenterna från de mindre orterna är enade om att de känner sig exkluderade ur kyrkan. De tycker även att det finns många starka individer inom kyrkan som uttalar sina åsikter om exempelvis HBTIQ-personer i media, vilket gör att det känns som om de har något "emot" dem. Respondenten som var bosatt i en större stad, uttrycker sig i positiva ordalag vad gäller

den evangelisk-lutherska kyrkan på sin hemort och tycker att den är mycket liberal och välkomnande, även för homosexuella personer. Trots olika åsikter är alla respondenter överens om att åsikterna och fördomarna ändå ligger hos enskilda individer och inte i kyrkan i sig "inte kan man ju göra nånting att det är ju egentligen i individen (...) det är ju många som gömmer sig bakom religion och just att vår kyrka tycker inte om si och den kyrkan tycker inte om så, men det är ju ändå alltid ens personliga åsikt (...) så att inte handlar det om kyrkan utan det är nog de här individerna som gömmer sig bakom".

Ingen av de intervjuade har stött på något personligt mothugg från kyrkans håll, men det är lätt att ta de saker som uttrycks i media personligt. Trots att det finns många individer inom kyrkan som har en positiv inställning mot HBTIQ, är det mesta man kan läsa på sociala medier och i tidningar väldigt negativt. Det är ofta de som tycker att sexuella minoriteter och könsminoriteter inte är okej som hörs och syns i samhället. Det bidrar till att man får den uppfattningen att alla inom kyrkan är av samma åsikt och därav skyller man fördomarna på kyrkan istället för på de enskilda individerna "jo de har så mycket emot oss (...) ja det är ju bara ti läsa kyrkpressen eller nånting, den där insändaren om det här äktenskapslagen och allting att allihopa har så mycket åsikter om något som de kanske inte vet ett strunt om". Att det är mest negativa åsikter som hörs och syns bidrar till att personer med HBTIQ-identitet eller personer som lever i regnbågsfamiljer får en känsla av att de inte är välkomna i kyrkan.

Trots den allmänna känslan av ett dåligt bemötande från kyrkans håll, ser de att en förändring skulle vara mycket svår att nå, eftersom åsikterna ändå ligger hos individen "och inte kan man ju ändra på någon heller, inte kan man ju ändra någons åsikt, de måste ju få tycka vad de vill". Att dock kunna hålla åsikterna för sig själva är något som efterfrågas och en önskan om att slippa läsa om alla negativa uttalanden i medierna av exempelvis präster. Respondenten som är bosatt i en större stad, ser saken ur en annan synvinkel och betonar att det håller på att ske en förändring inom kyrkan, men att detta tar tid. Att kyrkan ens tar upp frågor som rör HBTIQ är mycket positivt och hen upplever ändå att evangelisk-lutherska kyrkan i Finland är mera accepterande än många andra församlingar. "Näe, men det går ju att förstå. Det går ju att förstå att det tar lång tid, tycker jag. (...) Evangeliska-lutherska (...) är den enda som, som på allvar diskuterar de här sakerna (...) och jag tycker att det är bra. Sedan det att det tar lång tid, det är nu så, gamla organisationer, jag jobbar ju i en organisation här nu också så det tar ju lång tid för förändringar."

Att en CABLE-grupp för regnbågsfamiljer skulle ordnas av församlingen är alla respondenter positivt inställda till. De tycker att det kunde vara en möjlighet för

församlingen att öppna ögonen för olikheter och för regnbågsfamiljerna att få mera plats inom församlingen.

6 Diskussion

Att utreda behovet av stöd för regnbågsfamiljer och om CABLE skulle kunna vara en länk mellan regnbågsfamiljer och kyrkan har legat som syfte för detta examensarbete. Fyra frågeställningar formulerades för att uppnå syftet; vilka utmaningar stöter regnbågsfamiljer på i vardagen? Hurdana resurser har de? Vad har regnbågsfamiljer för behov av stöd? Vad har regnbågsfamiljer och HBTIQ-personer för inställning till kyrkan? För att få svar på frågeställningarna och uppnå syftet har tidigare forskning och teoretisk litteratur studerats och en egen studie i form av intervjuer genomförts.

Tre intervjuer gjordes med personer som lever i någon typ av regnbågsfamilj och antalet respondenter är fem. Positivt är att respondenterna representerar en stor variation familjer; en klöverfamilj, en familj med ett samkönat kvinnopar och en familj där en förälder genomgått könskorrigering. Tanken var att få med flera olika typer av familjer för att få en så bred bild som möjligt. Möjligheten för ett bredare resultat ökar om flera olika familjetyper finns representerade. Detta är även något som behandlas i arbetets teoretiska del; det finns många olika typer av familjer och familjekonstellationer och det är därför svårt att definiera begreppet. Även inom ramen för begreppet regnbågsfamilj ryms ett flertal olika konstellationer och typer av familjer (Bäck-Wiklund & Johansson, 2012, 139).

Som HBTIQ-person (främst som transkönad eller i en homosexuell relation) är det ofta väldigt utmanande att bli förälder, eftersom man inte har samma möjlighet som heterosexuella att bli gravid eller adoptera. Först år 2007 blev det enligt lagen om assisterad befruktning (2006/1237) en möjlighet för samkönade kvinnopar och ett par år senare kom möjligheten till intern adoption, så att barnet kan ha två juridiska föräldrar. Att det först år 2007 blev möjligt för ensamstående kvinnor och kvinnopar att få assisterad befruktning visar att förändringen mot ett mera jämlikt samhälle är långsam. Vad gäller HBTIQ finns dessutom en lång historia av fördomar och utsatthet, vilket inverkar mycket på den allmänna inställningen mot HBTIQ-personer ännu i dag och gör förändringsprocessen långsammare.

En fråga som blivit väldigt central i arbetet är HBTIQ-personers rättigheter och möjligheter att bilda familj och kan i detta skede konstateras som en stor utmaning. Detta än idag, trots att det gått framåt en hel del under de senaste åren. Ett av de samkönade paren som

intervjuades har fått sitt gemensamma barn med hjälp av en anonym donator och assisterad befruktning. Processen är lång och mycket dyr, vilket resulterar i att det för regnbågspär blir en klassfråga att få barn (Norrena, 2017). Dessutom tar inte utmaningarna slut där; efter att ha genomgått alla undersökningar och själva befruktningen finns det en hel del saker att ta itu med, till exempel det faktum att barnet, eller fostret i detta skede, rent juridiskt bara har en förälder. Eftersom donatorn valt att vara anonym, har han därmed gett ifrån sig alla juridiska rättigheter till barnet, men trots det, ses inte den biologiska moderns partner som förälder. För att det ska bli möjligt måste man genomgå en så kallad intern adoption, vilket innebär att den biologiska moderns partner kan adoptera barnet efter barnets födsel. (Jämsä, 2008, 139). Detta är något som de intervjuade, som varit i denna situation, beskrev som krångligt och onödigt. Processen kan ses som orättvis, eftersom trots att den ena blivande föräldern som då inte bär barnet, funnits med ända från början och tagit ansvar, så har denne inga juridiska rättigheter till barnet. Om den biologiska föräldern skulle förolyckas i detta skede anses barnet vara föräldralöst, även om den icke-biologiska föräldern finns där. Denna situation skiljer sig en hel del från hur det skulle vara om det var ett heterosexuellt par som fått hjälp till föräldraskap, genom en assisterad befruktning. (Äitiyslaki, 2015).

För män är det ännu svårare att bli förälder i ett homosexuellt förhållande, eftersom ingen av parterna kan bära barnet själv, vilket även kom fram i intervjun med en manlig respondent. Han berättade att han redan i tidigt skede vetat att han vill ha barn, men att det inte var någon självklarhet eftersom han var medveten om hur svårt det kan vara i praktiken. Han menade dock att han i tidigt skede haft en tanke om att kunna bilda familj tillsammans med en lesbisk kvinna och det var även så det gick till då de bildade sin klöverfamilj. Detta är ett av de få sätten som är möjliga för homosexuella män som vill ha barn. I Finland är surrogatmödraskap inte tillåtet och även om det enligt lag är möjligt för ett homosexuellt par att adoptera, är det osannolikt i praktiken. Detta eftersom Finland inte samarbetar med någon organisation eller något land som väljer att adoptera till samkönade par. (Vihavainen, 2017). Enbart denna fråga om familjebildande bekräftar att regnbågspär inte har samma rättigheter och möjligheter som heterosexuella föräldrar. Detta trots att det inte finns några bevis på att det skulle vara sämre att växa upp i en regnbågspär familj, tvärtom visar många forskningsresultat att barn i regnbågspär familjer bland annat har en bättre psykisk hälsa och en närmare relation till sina föräldrar (Bos et. al, 2014).

Fördomar bottnar ofta i okunskap och härstammar från uppfattningar som sprids från generation till generation och detta är även fallet för HBTIQ-personer (Röda korset, u.å.). Ända fram till år 1971 sågs homosexualitet som kriminellt och trots att situationen ser helt

annorlunda ut idag, så lever en hel del fördomar kvar från denna tid. (Seta ry, 2015). Fördomar var även ett ämne som behandlades under intervjuerna. Något som kan tyckas vara förvånande är att ingen av intervjupersonerna sa att de blivit illa bemötta eller stött på några direkta fördomar, åtminstone inte då frågan "Har ni stött på några fördomar?" ställdes. Dock dök det upp en del saker som reflekteras över i analysen och som kanske trots allt kan ses som fördomar. Respondenterna berättade, i andra sammanhang än på just den konkreta frågan om fördomar, till exempel hur de många gånger varit tvungna att förklara hur deras familjesituation ser ut, eftersom det inte varit självklart i alla situationer. Eller hur personer ibland helt enkelt inte tycks förstå hur två kvinnor med en nära relation kan ha samma efternamn men ändå inte vara vare sig släktingar eller svägerskor. Att respondenterna påstår att de inte stöter på fördomar när frågan ställs rakt ut, men att det i analysen ändå kan urskiljas en rad olika svårigheter de stött på, leder in på en intressant fråga. Är HBTIQ-personer så förberedda på att det kan uppstå situationer där deras parförhållanden eller familjer ifrågasätts eller ses ner på, att de inte upplever det som någon fördom eller dåligt bemötande. "Nästan lite tragiskt haha (...) jag hade nog förväntat mig kanske lite" uttrycker ett par av respondenterna då diskussionen kretsade kring fördomar och bemötande och om de upplevt något sådant. Vidare berättade de några "roliga historier" om hur de blivit ifrågasatta och såg det mera som ett skämt än som ett problem.

Historierna som respondenterna berättade gav upphov till en intressant fråga; kan det vara så att samhället lärt dessa personer att de ska förvänta sig att bli annorlunda bemötta och att de inte ska bli förvånade om de får höra att människor pratar negativt om dem? Det är förstås svårt att svara på, men helt klart finns det något som förorsakar att många HBTIQ-personer inte blir förvånade om människor behandlar eller bemöter dem oförstående. Detta behöver dock inte ses som enbart negativt. Så klart ska ingen behöva förvänta sig fördomar och dåligt bemötande, men man kan även se detta som en strategi för coping. Med detta menas att man klarar av att hantera svårigheter eller jobbiga situationer på ett sätt som gör att ens psykiska hälsa inte försämras. Att kunna skämta bort sådana situationer och inte ta det hela så allvarligt kan ses som en resurs hos just regnbågsfamiljerna.

Fördomar gentemot regnbågsföräldrars förmåga till ett bra föräldraskap och att ge sina barn en bra uppväxt är något som det spekulerats en hel del i. Fördomarna kring detta bottnar troligtvis ganska långt i att homosexualitet länge sågs, och än i dag på vissa ställen ses, som en mental sjukdom och därför skulle dessa personer inte klara av att uppfostra barn. (Jämsä, 2008, 74-76). Med tanke på detta var det positivt överraskande att alla respondenterna upplevde bemötandet från både dagis och skola som väldigt bra och professionellt. En del

frågor hade kommit upp, men som de gladeligen besvarat, eftersom det är just så de vill att det ska gå till; att man vågar fråga istället för att prata bakom ryggen. Frågorna gällde oftast praktiska saker, till exempel hur de kan prata om detta med de andra barnen, för att underlätta deras barns vardag i verksamheten. Det kom fram en hel del väldigt bra saker, som vi kan ha nytta av att ta med oss ut i kommande arbetsliv. Ett exempel var att komma ihåg att aldrig poängtera att ett barn inte har en pappa, utan istället lyfta fram att det barnet har två mammor. På så vis väljer man att se och prata om de fördelar som finns istället för att lyfta fram detta som något negativt. Samma sak gäller även för barn som lever med en ensamstående- eller skilda föräldrar. En annan sak var att använda uttrycket föräldrar istället för mamma och pappa, exempelvis i informationsbrev och liknande, vilket kanske kan kännas som en väldigt liten sak, men som kan vara viktigt för många.

Att fira fars- och morsdagar på daghem är en omdiskuterad fråga, just med tanke på att det finns de barn som inte har en mamma eller en pappa, vilket ju såklart kan bero på flera olika orsaker förutom det att de lever i en regnbågsfamilj. Gällande detta sade en av respondenterna att de gärna vill att deras barn också får fira detta. Eftersom deras barn inte har en pappa, så kan man ju välja att bjuda in någon av barnets morfäder istället. Även där gäller det att se de resurser som barnet har och använda sig av dem, istället för att koncentrera sig på det som eventuellt saknas. Vilket också är grundprincipen i det resursförstärkande arbetet med barn, som man tillämpar bland annat på daghem.

Eftersom det är välkänt att HBTIQ-personer kan stöta på fördomar och dåligt bemötande blir frågan om stöd väldigt aktuell. Var kan man finna stöd, en trygg atmosfär, där man känner att man blir accepterad precis som den man är? Seta rf är Finlands huvudsakliga förening för HBTIQ-personer och den har även många medlemsföreningar runt om i Finland. (Seta ry, 2015). Dessa föreningar är viktiga inom jämställdhetsarbetet, men även för att finnas till som stöd för personer som behöver det. De flesta föreningarna figurerar i Helsingfors eller andra stora städer i Finland, vilket betyder att om man är bosatt på ett sådant ställe har man möjlighet att delta i verksamheten som ordnas och på så sätt få stöd både av professionella och andra människor i samma situation. En av respondenterna har själv varit aktiv inom regnbågsföreningar och upplever sig att på det sättet ha fått stöd och en sorts gemenskap med andra regnbågspersoner som till exempel vill bilda familj. De resterande fyra respondenterna uttryckte en saknad av stöd, verksamhet eller grupper, åtminstone på svenska, där de kunde hitta likasinnade att prata med och få stöd av. Det tyder alltså på att det finns ett behov av att utveckla stödformer och möjlighet till exempelvis grupper för regnbågspersoner och -familjer.

En väldigt central fråga och syftet med arbetet är ifall CABLE-metoden kunde fungera som en länk mellan HBTIQ-personer och kyrkan. Alla respondenterna var mycket positivt inställda till möjligheten att församlingen skulle ordna CABLE-grupper för just denna specifika målgrupp. De tyckte alla att det vore trevligt om man från församlingens sida skulle ta ett initiativ som möjligtvis skulle kunna leda till en mer öppen syn på dessa personer och familjer samt deras livssituation. Något att fundera på är vad man inom den evangelisk-lutherska kyrkan skulle ha för inställning till detta och det kunde vara intressant att även lyfta fram frågan ur det perspektivet.

Respondenterna uttryckte sig väldigt positivt gällande kamratstödsgrupper, där man får träffa människor i samma livssituation och därmed både kunna prata av sig och få stöd och förståelse för den egna livssituationen, vilket känns viktigt för vem som helst. Eftersom man inom CABLE jobbar så att deltagarna i gruppen tillsammans ska sätta upp målsättningarna för sin egen grupp (Näkki & Sayed, 2015, 138), kunde metoden lämpa sig bra för regnbågsfamiljer. Deltagarna får möjlighet att uttrycka sina behov och önskemål och på så sätt komma fram till ett eller flera gemensamma mål. Dessa kunde då exempelvis vara att skapa en trygg gemenskap där man får möjlighet att diskutera med andra personer eller familjer som befinner sig i samma livssituation eller som upplever samma sorts svårigheter. CABLE-grupper kunde exempelvis ordnas som mamma-, pappa-, barngrupper eller grupper för hela familjen.

Under en intervju framkom det att det kan vara väldigt jobbigt att "komma ut" som HBTIQ-person, speciellt om man redan är förälder och lever i en parrelation. Det uttrycktes även en önskan om stöd på den här fronten, men i praktiken kan det vara svårt att lyckas med detta. Det vore mycket bra med en CABLE-grupp för personer som inte vågat komma ut än och att de genom gruppen kunde finna mod till detta. I praktiken är det dock väldigt osannolikt, eftersom det kan kännas svårt att delta i en sådan typ av grupp om man inte är bekväm i sin roll som HBTIQ-person.

CABLE-metoden är en mycket flexibel metod, det vill säga man kan ändra rätt mycket beroende på målgruppen och dess behov, vilket gör att den passar många olika människor. Dessutom byggs den upp på de målsättningar som deltagarna lägger upp för verksamheten. Det enda färdigt utsatta målet är att gruppen och individerna ska uppnå någon sorts positiv förändring och inom CABLE-metoden menar man att man uppnår detta genom den egna aktiviteten. (Näkki & Sayed, 2015, 138). Deltagarna behöver alltså själva komma fram till hur en förändring skulle kunna ske och sedan medvetet jobba mot den.

För att bli aktiva aktörer gör man i gruppen eller individuellt upp en plan för ett projekt eller för något man vill skapa. (Helsingin Diakonissalaitos, u.å.a). För just regnbågsfamiljer kunde detta tänkas vara att planera och genomföra någon slags verksamhet ämnad för just denna målgrupp. Speciellt på de orter där det i intervjuerna uttrycktes en saknad av verksamhet och stöd för HBTIQ-personer kunde detta vara en möjlighet att skapa något nytt och förändra den situation som just nu råder på deras hemorter. Ett annat exempel kunde vara att skapa en app som kan laddas ner till mobilen eller surfplattan, som på något sätt kunde erbjuda stöd eller gemenskap för målgruppen. Dock är det upp till varje enskild CABLE-grupp vad de vill åstadkomma och detta kan inte på förhand bestämmas. För det är ju så att de är just de här familjerna som är experter på vad som borde förändras och vad de kunde ha nytta av för stödformer eller annan slags verksamhet.

7 Kritisk granskning

I detta kapitel granskas hela arbetet kritiskt. Här diskuteras om arbetets syfte är uppnått och om frågeställningarna kunnat besvaras. Valet av källor, datainsamlingsmetod och analysmetod samt hur de etiska kraven uppfyllts granskas och diskuteras och om arbetet når en tillräcklig grad av validitet och reliabilitet. Hur arbetet ännu kunde utvecklas och vad som bör göras för nå vidare resultat beskrivs. Slutligen diskuteras arbetsprocessen och dess framgång.

7.1 Validitet

Ett begrepp som används i forskning för att beskriva kvaliteten på ett arbete är validitet. Begreppet hör hemma hos den kvantitativa forskningstraditionen men har tillämpats även i kvalitativ forskning. Begreppet validitet redogör i vilken omfattning den gjorda forskningen och metoderna som använts besvarar forskningens syfte och frågeställningar. Frågor som kan vara till hjälp då man bedömer validiteten i ett arbete är till exempel: är syftet och frågeställningarna lämpade för kvalitativ forskning? Passar de valda datainsamlings- och analysmetoderna ihop med studiens syfte och frågeställningar? Hur väl besvarar resultatet syftet och frågeställningarna i arbetet? (Fejes & Thornberg, 2009, 217-218). Kort sagt handlar validitet om forskningen är kvalificerad, det vill säga är arbetet utfört grundligt och är de erhållna resultaten och slutsatserna korrekta (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006).

För att bedöma validiteten för arbetet kommer de ovanstående frågorna här att besvaras. Syftet har varit att utreda regnbågsfamiljers behov av stöd samt om CABLE-metoden kunde fungera som en länk mellan familjerna och kyrkan. Fyra frågeställningar har även legat som grund för arbetet och för att uppnå syftet; vilka utmaningar stöter regnbågsfamiljer på i vardagen? Hurdana resurser har de? Vad har regnbågsfamiljer för behov av stöd? Vad har regnbågsfamiljer och HBTIQ-personer för inställning till kyrkan? För syftet och frågeställningarna lämpar sig kvalitativ metod bättre än kvantitativ, eftersom intresset och syftet har varit att få en förståelse för regnbågsfamiljers vardagliga liv och hur de upplever livet i en regnbågsfamilj. Samtalsintervju har använts som datainsamlingsmetod eftersom denna ger möjlighet till en öppen och fri diskussion i en trygg och avslappnad miljö. Detta gör det lättare för respondenten att ge djupgående svar som inte skulle uppnås på samma sätt i en kvantitativ studie. Som analysmetod har temaanalys använts, vilken lämpade sig bra eftersom både intervjuerna och den teoretiska referensramen behandlar olika teman som anses viktiga för arbetets syfte. Under analysprocessen blev de på förhand valda teman tydligare och flera underteman som haft stor relevans för resultatet uppstod.

Konstateras kan, att förförståelsen som fanns i arbetets inledande fas om att regnbågsfamiljer har ett annat, och kanske större, stödbehov än andra familjer (kärnfamiljen), stämmer delvis. Den bild detta arbete ger, är att de flesta regnbågsfamiljer upplever samma utmaningar och stödbehov som de flesta barnfamiljer, men att behovet av så kallade kamratstödsgrupper är något större. Några respondenter uttryckte en känsla av exkludering ur kyrkan och skulle därför vilja se en förändring i förhållandet mellan dem. Detta visar att en tydligare bild av regnbågsfamiljers utmaningar, stödbehov och resurser har uppnåtts och det framkommer både i resultatet och diskussionen. Om CABLE-metoden skulle kunna fungera som en länk mellan regnbågsfamiljer och kyrkan är en central del i arbetet. Om just CABLE-metoden är den rätta metoden för det syftet är i detta skede svårt att ge ett exakt svar på, eftersom det inte ännu prövats ut. För att ta utredningen om CABLE-metoden, regnbågsfamiljer och kyrkan vidare kunde olika gruppverksamhetsmetoder prövas och utvärderas. På så sätt kan ett tydligare bevis på vilken sorts metod som skulle uppfylla syftet på bästa sätt ges. Att intervjua personer inom församlingen, exempelvis präster och diakoner, är även något som bör göras för att bilden av förhållandet mellan regnbågsfamiljer och kyrkan ska bli heltäckande. Detta arbete ger endast bilden ur regnbågsfamiljernas perspektiv, vilket gör att kyrkans syn inte beaktas.

7.2 Reliabilitet

Reliabilitet är ett annat begrepp som används för att mäta kvalitet i ett arbete. Reliabilitet får ofta mindre uppmärksamhet än validitet. Reliabilitet handlar om tillförlitlighet och trovärdighet i forskningen men även hur bra forskningen går att återge för en annan forskare, så att denne kunde göra en likadan forskning och så att resultaten blir jämförbara. Då man granskar reliabilitet i ett arbete granskar man hur noggrann och systematisk man har varit under hela undersökningsprocessen. Noggrannhet och systematik beträffande datainsamling och analys berättar hur trovärdigt och tillförlitligt resultatet är. (Fejes & Thornberg, 2009, 219). Man kan säga att en tolkning av data är reliabel då den inte innehåller några motstridigheter. (Eskola & Suoranta, 1998, 214).

Eftersom intervjuerna gjorts på olika orter har de personer som intervjuat varierat, men en av skribenterna har deltagit vid alla tre intervjuer, så att intervjuerna ska bli så lika som möjligt och på så sätt gå att jämföra. Intervjuerna har spelats in via mobiltelefonens inspelningsfunktion så att inget material ska gås miste om. Allt material som samlats in under arbetets gång har analyserats systematiskt, utgående från samma regler och en analysplan. Detta gjordes för att försäkra sig om att all viktig information fås med och för att misstolkningar inte skulle uppstå, men även för att öka objektiviteten i arbetet. Med hjälp av regler och analysplanen kan man förhålla sig mera objektiv till materialet och det minskar risken för att egna åsikter, erfarenheter eller bakgrund framkommer.

För att vidare öka reliabiliteten är analysprocessen noggrant beskriven och figurer och tabeller har bifogats för att göra beskrivningarna lättare att förstå. Med hjälp av figurerna, tabellerna och beskrivningen av analysprocessen blir det möjligt att göra liknande forskning i framtiden som kan ge jämförbara resultat. Arbetet är även strukturerat på ett logiskt sätt, vilket gör det lättare att förstå. Forskningsmetodiska böcker har använts som stöd för att bygga upp arbetet på ett vetenskapligt och bra sätt.

7.3 Etik

Då intervjupersoner rekryterades till arbetet gjordes det både genom privata kontakter och genom att lägga ut en förfrågan i olika HBTIQ-grupper på Facebook. Gemensamt för dessa är att oberoende av hur intervjupersonerna kontaktades så fick de alla ta del av en forskningsförfrågan innan intervjutillfällena inleddes. I förfrågan togs bland annat upp att deltagarna skulle få förbli anonyma, att allt material skulle förstöras då arbetet är klart, att intervjuerna skulle spelas in och att deltagandet var frivilligt och att man när som helst kunde

välja att avbryta. Alla dessa ovanstående detaljer är en del av det etiska tänkandet och är något som har levts upp till i arbetet. För att skydda respondenternas integritet och för att de ska förbli anonyma, har all information som delges från intervjuerna granskats kritiskt och detaljer, så som kön, ålder och hemort, har behandlats försiktigt. Paralleller mellan respondenternas svar och hemorter har kunnat dras, men för skydda personerna och hålla anonymiteten har dessa ändå inte nämnts i arbetet, trots att det resultatmässigt hade varit intressant. Något som man kunde ha tänkt på redan vid intervjutillfällena är att berätta för intervjupersonerna var de kommer att kunna hitta arbetet då det är färdigt, eller att erbjuda sig att skicka det åt dem. Detta för att även intervjupersonerna ska få en möjlighet att se vad intervjuerna använts till. För att kunna ge intervjupersonerna denna möjlighet kommer vi därför att ge dem informationen i efterhand, genom att informera dem om var de kan hitta arbetet och även bifoga en kopia av det färdigställda arbetet per epost.

7.4 Intervjuerna

Intervjuerna har skett vid tre olika tillfällen med sammanlagt fem personer; två kvinnliga par och en man. En tanke om att få olika sorters respondenter ur olika familjekonstellationer fanns från början och detta är även något som lyckades. Familjerna var väldigt olika; ett samkönat kvinnopar med ett gemensamt barn, ett par där den ena parten genomgått könskorrigering, så att föräldrarna nu är två kvinnor och en man som bildat en klöverfamilj tillsammans med en lesbisk kvinna. Dessa rekryterades via Facebook och personliga kontakter och alla fick ta del av den forskningsförfrågan som gjordes. Orsaken till att rekryteringen inte endast skedde via Facebook, utan även personlig kontakt, är att det inte visades stort intresse via Facebook. Att endast fem personer intervjuades kan diskuteras ifall beslutet var bra eller dåligt. Ett mera heltäckande resultat hade kunnat nås om flera personer hade intervjuats och hade tiden räckt till att transkribera och analysera alla intervjuer lika noggrant. Intressant hade varit att intervjua en till person från den orten som en av respondenterna kom från, för att få veta det var bara den respondenten som inte hade några negativa upplevelser av kyrkan, eller om församlingen och kyrkan är mera accepterande i den regionen.

De som intervjuade hade ett professionellt förhållningssätt till respondenterna, där alla var på samma nivå och visade respekt mot varandra. Platsen där intervjuerna skulle genomföras fick respondenterna själva bestämma, så att intervjuerna skedde i en sådan miljö där de kände sig bekväma. Vid två av intervjutillfällena var miljön bekant för respondenterna, vilket syntes på sättet de pratade, de var lugna och bekväma i sin roll och det fanns inga störande

moment i närheten. Detta ledde även till att de vågade öppna sig och berätta personliga berättelser. Ett intervjutillfälle ägde dock rum på en allmän plats där det rörde sig mycket folk och ljudnivån var hög. Intervjun på denna plats blev mera ofokuserad och alla parter hade svårt att koncentrera sig, vilket i sin tur kan vara orsaken till att svaren blev aningen kortare och ytligare. Detta är något som inte togs i beaktande innan intervjuerna genomfördes, men nu i efterhand hade det varit bättre om alla intervjuer hade varit på platser där respondenterna kände sig bekväma, eftersom det hade kunnat ge ännu mera utförliga svar.

Intervjufrågorna gjordes upp på förhand och var välformulerade, dock var det några av frågorna som blev för ledande. De frågor som hade kunnat omformuleras eller helt tas bort var: "Skulle du vilja se en förändring i kyrkans inställning mot HBTIQ-personer?" "Skulle ni se deltagande i en CABLE-grupp som ett hinder eftersom det är församlingen som ordnar dessa grupper?". Den första frågan speglar skribenternas förutfattade mening om att respondenterna tycker att kyrkans inställning mot HBTIQ-personer är dålig. Frågan är dessutom överflödigt, eftersom svaret redan hade uppkommit i tidigare frågor och kunde därför helt tas bort. I den andra frågan kommer även fram att det finns förutfattade meningar om att respondenterna skulle se det som ett hinder om det var församlingen som ordande CABLE-gruppen. Den kunde till exempel omformuleras så här: "hur skulle ni förhålla er till att församlingen eller kyrkan ordnar en CABLE-grupp?" Respondenterna svarade bra på alla frågor men det hade varit bra ifall de hade fått frågorna i förväg, så att de kunde ha förberett sig och på så vis kunde vi ha fått mera omfattande svar.

Eftersom riktlinjerna för samtalsintervju har följts, vilket betyder att den som intervjuar deltar i diskussionen med respondenten, kan man inte garantera att intervjusituationen har varit helt objektiv. De som har intervjuat har försökt att hålla sina egna åsikter och tankar åt sidan och försökt att inte kommentera då respondenterna har svarat, men detta går inte att undvika helt. Att de som intervjuar lyckas med att hålla sina egna åsikter och synpunkter för sig själva ökar tillförlitligheten av resultatet.

7.5 Utvärdering av arbetsprocessen

Detta är inget beställningsarbete, vilket resulterat i att vi skribenter har haft möjlighet att styra arbetet ganska mycket. Den begränsning som funnits är att arbetet ska behandla CABLE-metoden på något sätt och att denna bör ha en central roll i arbetet. Att kombinera CABLE-metoden med regnbågsfamiljer är vårt eget val, eftersom vi ansåg att det var ett

intressant tema. Denna valfrihet har varit både positiv och negativ. Positiv på det sättet att möjligheten att skriva om något som intresserar funnits, vilket motiverat och gjort arbetet roligare. Negativ i den mån att det inte funnits riktlinjer eller målsättningar att följa och ämnet och arbetet blev därför svårt att greppa.

Examensarbetsprocessen har fungerat bra och fortskridit i överenskommen takt. Gruppen av skribenter har hållit de tidtabeller och de målsättningar som bestämts och alla har gjort sitt bästa och hjälpt varandra när det behövts. Samarbetet har fungerat bra och ett professionellt förhållningssätt har hållits till både arbetet, varandra och de som medverkat i intervjuerna. Arbetsfördelningen har varit jämn och alla har bidragit med olika styrkor samt kompenserat frånvaro. Även om skribenterna har varit geografiskt utspridda så har det inte påverkat arbetsprocessen. Videosamtal har använts om det varit omöjligt att vara på plats och på så sätt har alla kunnat vara närvarande.

Källförteckning

- Addy, T. (2013). *New approaches to community-based work, social service, and Diaconia Challenges from the CABLE approach*. Helsingfors: Diakonia.
- Alanko, K. (2013). Hur mår HBTIQ-unga i Finland? Helsingfors: Ungdomsforskningsnätverket/Ungdomsforskningsällskapet.
- Bell, J. (2006). *Introduktion till forskningsmetodik*. Studentlitteratur.
- Bente, G. A., & Ørjar, Ø. (2008). *Etik och praktik i forskarens vardag*. Lund: Studentlitteratur.
- Bos, H., van Gelderen, L., & Gartrell, N. (den 5 Februaire 2014). Lesbian and Heterosexual Two-Parent Families: Adolescent- Parent Relationship Quality and Adolescent Well-Being. *Journal of Child & Family Studies*, 1031-1046.
- Bäck-Wiklund, M., & Johansson, T. (2012). *Nätverksfamiljen*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Chamberlin, J., & Schene, A. (1997). A working definition of empowerment. *Psychiatric Rehabilitation Journal*, 20(4).
- Davidsson, S., & Juslin, E. (2016). *Det resursstarka barnet - Resursförstärkande yrkespraxis för barn under skolåldern*. Åbo: Yrkeshögskolan Novia.
- Esiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., & Wängnerud, L. (2012). *Metodpraktikan, konsten att studera samhälle, individ och marknad* (4 uppl.). Vällingby: Elanders Sverige AB.
- Eskola, J., & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tammerfors: Vastapaino.
- Evangelisk-Lutherska kyrkan i Finland. (den 31 08 2016). *Biskopsmötets redogörelse med anledning av ändring i äktenskapslagen*. Hämtat från [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/F359F1ED9F897DD0C225770E0034026E/\\$FILE/Piispainkokouksen%20selonteko%20avioliittolain%20muutoksen%20johdosta%202016%20SVENSK%20R%C4TTAD.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/F359F1ED9F897DD0C225770E0034026E/$FILE/Piispainkokouksen%20selonteko%20avioliittolain%20muutoksen%20johdosta%202016%20SVENSK%20R%C4TTAD.pdf) den 22 04 2017
- Fejes, A., & Thornberg, R. (2009). *Handbok i kvalitativ analys*. Stockholm: Liber AB.
- Granqvist, D. (2017). Dan Granqvist: Den perfekta pappan som aldrig blev pappa. Helsingfors: Yle.
- Granroth, A.-C., & Dahlström, L. (den 2 Mars 2017). *Nu får alla gifta sig - men kampen för hbtqi-personers rättigheter fortsätter*. Hämtat från Yle X3M: <https://svenska.yle.fi/artikel/2017/03/01/nu-far-alla-gifta-sig-men-kampen-hbtqi-personers-rattigheter-fortsatter> den 5 Maj 2017
- Gröhn, C., & Lillkvist, M. (2017). Varannan finlandssvensk präst vill se könsneutral kyrkolag. Vasa: Yle.
- Gustavson, M., & Schmitt, I. (2011). Culturally queer, silenced in school? Children with LGBTQ-parents, and the everyday politics of/in community in school. *Lambda Nordica*, 157-186.

- Hakkarainen, E., & Kylmälä, J. (2015). "*Ollaan yhdessä valoina toisillemme*" - *Yhteisövalmennus pitkäaikaistyöttömien voimavaraistajana*. Hämtat från https://www.hdl.fi/images/stories/liitteet/Tyokaapeli_2015.pdf den 24 Februari 2017
- Helsingin Diakonissalaitos. (2017). *Helsingin Diakonissalaitos*. Hämtat från <https://www.hdl.fi/fi/kaapeli>
- Helsingin diakonissalaitos. (u.å.a). *Kaapeli-menetelmän vaiheet*. Hämtat från <https://www.hdl.fi/fi/kaapeli/1843-kaapeli-menetelman-vaiheet> den 27 April 2017
- Hirsijärvi, S., & Hurme, H. (2001). *Tutkimushaastattelu*. Helsingfors: Yliopistopaino.
- Holme, I., & Solvang, B. (1997). *Forskningsmetodik- Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur.
- Infopankki. (2016). *Regnbågsfamiljer*. Hämtat från <http://www.infopankki.fi/sv/livet-i-finland/familj/olika-familjer/regnbagsfamiljer> den 1 Mars 2017
- Jämsä, J. (2008). *Sateenkaariperheet jag hyvinvointi. Käsikirja lasten ja perheiden kanssa työskenteleville*. Juva: WS Bookwell Oy.
- Magistraterna. (u.d.). *Omvandling av registrerat partnerskap till äktenskap*. Hämtat från http://www.maistraatti.fi/sv/Tjanster/Vigsel_och_registering_av_partnerskap/Omvandling-av-registrerat-partnerskap-till-aktenskap/ den 7 Mars 2017
- Nilstun, T. (1994). *Forskningsetik i vård och medicin*. Lund: Studentlitteratur.
- Norrena, H. (2017). *Regnbågsbarn än så länge en klassfråga*. Helsingfors: Yle.
- Nylands förbund. (2017). *Yhdessä koulutustakuseen*. Noudettu osoitteesta <https://yhdessakoulutustakuuseen.fi/2015/12/07/kaapeli-valmennuksella-kohti-uutta-ammattia/>
- Näkki, P., & Sayed, T. (2015). *Asiakastyön menetelmiä sosiaalialalla*. Helsinki: Edita.
- Payne, M. (2015). *Modern teoribildning i socialt arbete*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Pulma, P. (1991). *Den problematiska familjen*. Helsingfors: Suomen historiallinen seura 1991.
- Regnbågsankan. (u.å.). *FAKTA - Lista över begrepp som kan vara till hjälp när du orienterar dig i hbt-diskussioner*. Hämtat från <http://www.regnbagsankan.fi/utbildning-skolbesok/fakta-om-hbtiq/> den 1 Mars 2017
- Roman, C. (2004). *Familjen i det moderna: sociologiska sanningar och feministisk kritik*. Malmö: Liber.
- Röda korset. (u.å.). *Om fördomar*. Hämtat från Röda korsets faktablad: https://www.rodakorset.fi/sites/frc2011.mearra.com/files/tiedostolataukset/om_fordomar_faktablad.pdf den 5 Maj 2017

Saaranen-Kauppinen, A., & Puusniekka, A. (2006). *KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto*. Hämtat från Tampereen Yliopiston yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto: <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/> den 18 April 2017

Sateenkaariperheet ry. (u.å.). *Hemsida SWE*. Hämtat från <http://www.sateenkaariperheet.fi/index.php> den 23 Februari 2017

Seta ry. (2015). *Milstolpar i Regnbågsfinland*. Hämtat från <http://seta.fi/seta-rf/milstolpar-i-regnbagsfinland/> den 25 Mars 2017

Sjöholm, P. (2017). *Biskopen: Prästerna ska följa de regler som finns*. Helsingfors: Yle.

Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Jyväskylä: Tammi.

Wallerstein, N., & Bernstein, E. (1994). Introduction to Community Empowerment, Participatory Education, and Health. *Health Education Quarterly*, 2(21), 141-148. Hämtat från <http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/109019819402100202>

Vihavainen, S. (den 9 3 2017). Homoparit saavat nyt adoptoida, mutta onnistuuko se käytännössä? "Asiasta hyvin vähän kokemusta". *Helsingin Sanomat*.

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. (den 24 Augusti 2016). *Aineistohallinnan käsikirja*. Hämtat från Tampereen yliopiston verkkojulkaisu: <http://www.fsd.uta.fi/aineistonhallinta/fi/aineistonhallinnan-suunnittelu.html> den 18 April 2017

Äitiyslaki. (2015). Äitiyslaki. kansalaisaloite.fi.

Finlands författningssamling

Lagen om assisterad befruktning 22.12.2006/1237

Äktenskapslagen 13.6.1929/234

Adoptionslagen 20.1.2012/22

Lagen om registrerat partnerskap 9.11.2001/950

Figurförteckning

Figur 1. Analysprocessen.....	24
Figur 2. Tematiseringen; Huvudteman kategoriseras till underteman.....	26

Tabellförteckning

Tabell 1. Utmaningar eller svårigheter som regnbågsfamiljer upplever.....	30
Tabell 2. Fördomar och bemötande som regnbågsfamiljer stöter på.....	30
Tabell 3. Resurser hos regnbågsfamiljer.....	32

Tabell 4. Var regnbågsfamiljer upplever att de får stöd & vad de har för behov av stöd..34	
Tabell 5. Regnbågsfamiljernas förhållande till församlingen.....36	

Till dig som tillhör en regnbågsfamilj; förfrågan om deltagande i en intervjustudie

Vi är fyra socionomstuderande, från Yrkehögskolan Novia i Åbo, som nu under våren skriver vårt examensarbete. Vårt arbete ingår i ett projekt kallat CABLE (Community Action Based Learning for Empowerment) och vi har valt att inom projektet rikta in oss på regnbågsfamiljer. Syftet är att göra ett förhandsarbete för en eventuell uppstart av en CABLE-grupp för regnbågsfamiljer.

För att uppnå arbetets syfte vill vi genom intervjuer höra erfarenheter, tankar och åsikter om att leva i en regnbågsfamilj. Vi kommer bland annat att ta upp styrkor och eventuella utmaningar i det vardagliga livet och om det finns intresse för en CABLE-grupp.

Vad är CABLE?

CABLE är en metod där man i grupp jobbar för att genom gemensamma erfarenheter hitta sina styrkor och lära sig att använda dem samt lägga grunden för förändring och en gemenskap som stärker ett aktivt deltagande och påverkar deltagaren positivt.

Deltagandet i studien innebär en intervju på ungefär 30-60 minuter som kommer att äga rum under februari eller mars månad. Intervjun kan göras via telefon eller genom ett möte och hela intervjun kommer att spelas in. Allt material kommer att behandlas konfidentiellt, vilket betyder att materialet kommer att förstöras när arbetet är klart och du förblir på så sätt anonym. Deltagandet är frivilligt och kan när som helst avbrytas.

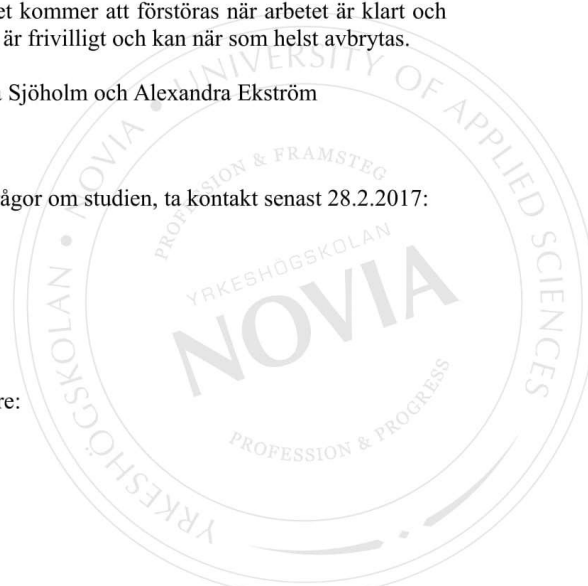
Mvh. Ida Smedlund, Lina Enkvist, Hanna Sjöholm och Alexandra Ekström

Är du intresserad av att delta eller har frågor om studien, ta kontakt senast 28.2.2017:

Hanna Sjöholm
040-5015753
hanna.sjoholm@novia.fi

Kontaktuppgifter till projektansvarig lärare:

Johanna Wikgren-Roelofs
02-4323377
johanna.wikgren-roelofs@novia.fi

Sinulle, joka kuulut sateenkaariperheeseen: tiedustelu haastattelututkielmaan osallistumisesta

Olemme neljä sosionomiopiskelijaa ja opiskelemme ammattikorkeakoulu Noviassa Turussa. Kirjoitamme tämän kevään aikana opinnäytetyötämme. Opinnäytetyömme on osa CABLE-projektia. CABLE muodostuu sanoista Community Action Based Learning for Empowerment ja olemme valinneet aiheeksemme CABLE-menetelmän lisäksi sateenkaariperheet. Työmme tavoitteena on tehdä ennakkotyö mahdollisen CABLE-ryhmän aloittamista varten.

Jotta saavuttaisimme opinnäytetyömme tavoitteen, haluamme selvittää haastatteluiden avulla kokemuksia, ajatuksia ja mielipiteitä siitä, millaista eläminen sateenkaariperheessä on. Olemme muun muassa kiinnostuneita vahvuuksista ja mahdollisista haasteista, mitä arkipäiväisessä elämässä voi olla sekä saada tietää löytyykö kiinnostusta osallistua CABLE-ryhmään.

Mitä CABLE on?

CABLE on menetelmä, jonka parissa työskennellään ryhmässä. Menetelmän tavoitteena on, että osallistujat oppivat löytämään sekä omat että ryhmän vahvuudet yhteisten kokemusten kautta. Työskentelyllä pyritään asettamaan perusta muutokselle ja saavuttamaan yhteenkuuluvuus, joka vahvistaa aktiivista osallistumista ja vaikuttaa ryhmän jäseniin positiivisesti.

Osallistuminen tutkielmaan edellyttää haastattelua, joka kestää noin 30-60 minuuttia. Haastattelu tapahtuu helmi- tai maaliskuun aikana ja se voidaan toteuttaa sekä puhelimitse että kasvotusten. Koko haastattelu tullaan nauhoittamaan. Kaikki materiaali tullaan käsittelemään luottamuksellisesti, mikä tarkoittaa sitä, että materiaalit tullaan tuhoamaan täysin, kun opinnäytetyömme on valmis. Osallistuminen on vapaaehtoista ja sen voi keskeyttää milloin tahansa.

Ystävällisin terveisin Ida Smedlund, Lina Enkvist, Hanna Sjöholm & Alexandra Ekström

Jos kiinnostuit osallistumisesta tai sinulla on kysyttävää koskien tutkielmaa, otathan yhteyttä viimeistään 28.2.2017:

Opiskelija (ensikädessä):
Hanna Sjöholm
040-5015753
hanna.sjoholm@novia.fi

Projektista vastaavan opettajan yhteystiedot:
Johanna Wikgren-Roelofs
02-4323377
johanna.wikgren-roelofs@novia.fi

INTERVJUGUIDE

1. Berätta om dig själv och din familj. (Namn, ålder, hur familjen blev till osv)
2. Hur tycker ni att omgivningen reagerar på er familj? Stöter ni ofta på fördomar? Om ja, hurudana?
3. Hur har ni blivit bemötta på dagis/ i skolan/ på andra ställen?
4. Stöter ni på utmaningar i vardagen på grund av att er familj inte består av mamma-pappa-barn? I såfall, hurudana?
5. Vilka resurser använder ni er av för att hantera dessa? Vilka är styrkorna i er familj?
6. Upplever ni att ni har något behov av stöd? Vad tycker du att det kunde vara för sorts stöd? Efterfrågan av stöd?
7. Har ni deltagit i någon gruppverksamhet gällande regnbågsfamiljer? Skulle ni vara intresserade att delta?
8. Är du medlem i församlingen?
  - Vad har du för inställning till församlingen?
  - Vad får ni för "vibbar" därifrån?
  - Skulle du vilja se en förändring i kyrkans inställning mot HBTIQ-personer?
  - Hur tror du att man kunde göra detta?
9. Skulle ni se deltagande i en CABLE-grupp som ett hinder eftersom det är församlingen som ordnar dessa grupper?

ANALYSPLAN

Förberedelser inför analysen:

1. Bandinspelningar transkriberas till textform, allting transkriberas ordagrant, även känslouttryck antecknas (t.ex. skratt)
2. Alla bekantar sig med materialet; både genom att lyssna igenom bandinspelningarna och att bekanta sig med textmaterialet
3. Därefter träffas alla för att diskutera vad det kommit fram ur materialet och då bestäms hur analysen skall framskrida

Analysprocessen:

1. Tematisering, det vill säga vilka teman har lyfts fram i intervjuerna? De första teman som kommer fram bildar stommen för kodningen, dvs. huvudteman.

ex.

HUVUDTEMAN, stommen för kodning				
UTMANINGAR/ SVÅRIGHETER hos respondenterna	FÖRDOMAR & BEMÖTANDE	RESURSER hos respondenterna	STÖD	FÖRHÅLLET TILL FÖRSAMLINGEN

2. Kodar materialet utgående från huvudteman, dvs. sammanställer alla citat ur intervjumaterialet, som är relevanta för arbetets syfte och frågeställningar, under ett passande huvudtema

ex.

HUVUDTEMAN				
UTMANINGAR/ SVÅRIGHETER hos respondenterna	FÖRDOMAR & BEMÖTANDE	RESURSER hos respondenterna	STÖD	FÖRHÅLLET TILL FÖRSAMLINGEN
”det här med barn visste jag ganska tidigt att jag var intresserad av att bli pappa, det är ju litet svårare när ens livspartner är en man”	”Sådär personligen har vi ju inte fått några direkta mothugg till oss som personligt (församlingen), men det är ju som hela grejen. Så är dom ju inte så positiva till... Nä, det var väl att söka bot, det fick vi väl göra och söka om förlåtelse och att ändra vår livsstil eller så brinna i helvetet.”	”Jag hoppas ju att barnen våra ska ha en helt en öppenhet och vara mottagliga för förändringar och nytänkande på ett annat sätt en kanske barn som är uppväxt i en traditionell familj.”	”Men sen har vi kompisar, alltså regnbågspappor, som vi träffas och ses, å så här, som vänner. Men det är inte organiserad verksamhet.”	”församlingen här är liberal. Så den är inkluderande, också homosexuella och regnbågsfamiljer och sådanthär i mycket hög grad. Naturligtvis finns det sådana som inte är det men, men, men, enskilda personer som tycker annat. Men generellt är det väldigt inkluderande här.”

3. Därefter förenklas alla de originala citaten, citaten förenklas genom att de skrivs ner med egna ord utan att betydelsen eller meningen i citatet förändras

ex.

HUVUDTEMA	ORIGINAL UTTRYCK	FÖRENKLADE UTTRYCK
UTMANINGAR/SVÅRIGHETER hos respondenterna	”det här med barn visste jag ganska tidigt att jag var intresserad av att bli pappa, det är ju litet svårare när ens livspartner är en man”	det är svårare att bli pappa då man är homosexuell

4. Efter att materialet förenklats går man igenom materialet igen och kommenterar vid sidan om tabellen kommentarer som kan föra tematiseringen vidare och funderar vilka underteman som kunde utformas

ex.

HUVUDTEMA	ORIGINAL UTTRYCK	FÖRENKLADE UTTRYCK	KOMMENTARER
UTMANINGAR/SVÅRIGHETER hos respondenterna	”det här med barn visste jag ganska tidigt att jag var intresserad av att bli pappa, det är ju litet svårare när ens livspartner är en man”	det är svårare att bli pappa då man är homosexuell	kunde det räknas som en utmaning att bli förälder?

5. Utformar underteman som komprimerar/preciserar informationen ur huvudtemat

ex.

HUVUDTEMA	ORIGINAL UTTRYCK	FÖRENKLADE UTTRYCK	KOMMENTARER	UNDERTEMA
UTMANINGAR eller SVÅRIGHETER hos respondenterna	”det här med barn visste jag ganska tidigt att jag var intresserad av att bli pappa, det är ju litet svårare när ens livspartner är en man”	det är svårare att bli pappa då man är homosexuell	kunde detta räknas som en utmaning att bli förälder? specifik svårighet för regnbågsfamilj	UTMANINGAR SOM GÄLLER FÖR REGNBÅGS-FAMILJER
	”vi hade tänkt att vi kanske skulle flytta alla, jag och min pojkvän och sen barnens mamma, var då singel, att vi skulle hitta en lägenhet, en stor, som man skulle kunna dela upp så här. Men vi hittade aldrig någonting”	det kan vara svårt att hitta ett boende som passar familjens behov	okej i detta fall är det ju en utmaning, eftersom det är frågan om en klöverfamilj men allmänt taget kunde det ju ses som en utmaning som vilken familjekonstellation som helst kan stöta på?	UTMANINGAR SOM KAN FINNAS I VILKEN FAMILJE-KONSTELLATION SOM HELST

6. Gör upp tabeller utgående från tematiseringen, tabellernas uppgift är att redogöra resultatet på ett tydligt sätt och att det blir enklare att tolka samt koppla ihop resultatet med den teoretiska referensramen